

TRIBUNAL DE COMPTES D'ANDORRA

Informe relatiu als treballs de fiscalització
corresponents al tancament de l'exercici 2008, de la
CAIXA ANDORRANA DE LA SEURETAT SOCIAL

setembre del 2009

ÍNDEX

---

1. INTRODUCCIÓ	3
1.1. Objecte i abast	3
1.2. Metodologia	3
1.3. Marc jurídic	4
1.4. Organització i control intern	4
1.5. Limitacions a l'abast	5
2. FISCALITZACIÓ REALITZADA	6
2.1. Pressupost de l'exercici	6
2.1.1. Pressupost inicial	6
2.1.2. Modificacions pressupostàries	7
2.2. Liquidació del pressupost	9
2.2.1. Impostos directes i cotitzacions socials	10
2.2.2. Taxes i altres ingressos	11
2.2.3. Transferències corrents	11
2.2.4. Ingressos patrimonials	11
2.2.5. Despeses de personal	12
2.2.6. Despeses en béns corrents i serveis	12
2.2.7. Despeses financeres	13
2.2.8. Transferències corrents de despeses	13
2.2.9. Inversions reals	14
2.3. Balanç i resultat economicopatrimonial	15
2.3.1. Immobilitzat	21
2.3.2. Immobilitzat financer i variació d'actius	22
2.3.3. Deutors	25
2.3.4. Inversions financeres temporals	26
2.3.5. Tresoreria i comptes financers	27
2.3.6. Ajustaments per periodificació	30
2.3.7. Fons propis	30
2.3.8. Creditors	31
2.3.9. Ajustaments per periodificació	31
2.4. Romanent de tresoreria	32
2.5. Contractació pública	33
2.6. Altres aspectes a destacar	33
2.7. Fets posteriors	33
3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS	34
4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS	34
5. CONCLUSIONS	35
6. AL·LEGACIONS	35
7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES	54

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Objecte i abast

D'acord amb l'art. 1 de la Llei del Tribunal de Comptes, de 13 d'abril de 2000, correspon a aquest Òrgan la fiscalització externa de la gestió econòmica, financera i comptable de l'Administració pública, integrada, entre d'altres, per la Caixa Andorrana de la Seguretat Social (en endavant CASS).

L'auditoria de la CASS forma part dels treballs de fiscalització per a l'exercici 2008, d'acord amb les competències que té atribuïdes aquest Tribunal.

Aquesta actuació suposa la realització d'una auditoria de regularitat (financera i de compliment) de l'activitat economicofinancera de l'esmentada entitat, desenvolupada en l'exercici 2008.

La liquidació de comptes de la CASS corresponent a l'exercici 2008 objecte d'aquesta fiscalització va ser lliurada al Tribunal de Comptes en data 14 d'abril de 2009, i consta entre altres de la documentació següent: liquidació del pressupost, gestió comptable de tresoreria, gestió comptable del patrimoni, balanç, compte del resultat economicopatrimonial i memòria, que inclou el quadre de finançament amb la nota conciliant el resultat comptable de l'exercici amb els recursos procedents de les operacions, i el romanent de tresoreria.

1.2. Metodologia

El treball s'ha realitzat d'acord amb els Principis i Normes d'Auditoria del Sector Públic, i ha consistit en la realització d'aquelles proves selectives i revisions de procediments que s'han considerat necessàries en cada cas per a l'examen de les diferents àrees.

L'actuació portada a terme ha estat una fiscalització de regularitat, que inclou una fiscalització de legalitat o compliment i una fiscalització financera, amb els següents objectius:

- Verificar si l'activitat economicofinancera de la CASS s'ha desenvolupat de conformitat amb les normes, disposicions i directrius que li són d'aplicació.
- Verificar si els comptes anuals i altres estats financers de la CASS expressen la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, del resultat economicopatrimonial i de l'execució del pressupost, i que la informació economicofinancera es presenti d'acord als principis comptables que li són d'aplicació.

No obstant això, en la mesura que s'han detectat en la fiscalització, en l'informe es posen de manifest incidències i conclusions que tenen a veure amb la gestió, és a dir, que indiquen si la gestió economicofinancera s'ha portat a terme amb criteris d'eficàcia, eficiència i economia.

Han estat objecte de la present fiscalització els fets generats per la CASS en l'exercici 2008 encara que, quan ha calgut per tenir incidència en l'exercici fiscalitzat, també ho han estat els d'exercicis anteriors i posteriors, abordant tant els aspectes comptables i

pressupostaris com els patrimonials, així com els d'organització i control intern existents en l'entitat. Al mateix temps, també s'ha verificat si es compleix amb la legalitat vigent en la gestió dels recursos públics.

No s'han portat a terme procediments específics, tendents a localitzar fets posteriors que poguessin afectar a l'exercici auditat. No obstant això, en aquells casos en els quals s'ha comptat amb evidència d'algun tipus, originada amb posterioritat a la data de tancament dels exercicis, s'ha fet referència als mateixos en l'informe.

El treball de camp a les dependències de l'ens auditat va concloure en data 23 de setembre del 2009.

1.3. Marc jurídic

La legislació que regula l'activitat economicofinancera, pressupostària i comptable de la Caixa Andorrana de la Seguretat Social en el període fiscalitzat es conté, fonamentalment, en les següents disposicions:

- Reglament general, Reglament administratiu i Reglament financer de la CASS
- Llei general de les finances públiques, de 19 de desembre de 1996
- Llei reguladora de la gestió i l'organització administrativa de la Caixa Andorrana de la Seguretat Social aprovada pel Consell General el 18 de desembre de 1997
- Decret de 27 de gener de 1999 pel qual s'aprova el Pla general de comptabilitat pública
- Llei de contractació pública, de 9 de novembre de 2000
- Llei 8/2003, del 12 de juny, sobre el contracte de treball
- Llei 4/2006, del 7 d'abril, de mesures urgents i puntuals de reforma del sistema de seguretat social
- Llei 1/2008, del 10 de gener, del pressupost per a l'exercici 2008
- Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la Seguretat Social

1.4. Organització i control intern

El control intern és un procés integral de l'organització, responsabilitat dels òrgans de govern i direcció de l'entitat, dissenyat per afrontar els riscos i per aportar una seguretat raonable de que en la consecució de la missió de l'ens s'assoleixen els objectius de:

- Execució ordenada ètica, econòmica, eficient i efectiva de les operacions
- Compliment de les obligacions de responsabilitat
- Compliment de les lleis i regulació aplicable
- Salvaguarda dels recursos per evitar pèrdues, mal ús o danys

En els treballs de fiscalització s'ha estudiat i avaluat aquells procediments del control intern que hem considerat necessaris atenent l'abast i la naturalesa del treball, sense que l'esmentat estudi hagi pretès identificar necessàriament totes les debilitats que puguin existir, motiu pel qual no expressem una opinió sobre el sistema de control intern de l'entitat. No obstant això, en el transcurs de l'informe es detallen aquelles observacions i recomanacions que han de possibilitar la millora dels procediments de control intern de l'entitat.

La CASS disposa d'òrgans interns de control que depenen de l'estructura directiva i del Consell d'Administració. Addicionalment existeix la figura de l'interventor delegat de Govern, que fiscalitza les operacions de l'entitat.

Existeix una segregació de funcions en concordança amb la dimensió de l'entitat, fent possible que ningú dins l'organització està facultat per executar i controlar la totalitat d'un procediment a més d'haver-hi signatura mancomunada.

La gestió comptable i pressupostària és portada internament per unitats organitzatives que depenen de la direcció de finances de l'entitat.

L'ens utilitza un aplicatiu comptable pel registre de les operacions economicofinanceres, però no disposa d'un aplicatiu específic pel seguiment pressupostari.

1.5. Limitacions a l'abast

En el desenvolupament del treball s'han posat de manifest les següents limitacions:

Com s'especifica a l'apartat 2.2 de l'informe, l'entitat no efectua un seguiment pressupostari ajustat estrictament a la LGFP. El no seguiment de les normes pressupostàries fa que no s'acompleixin els principis pressupostaris públics, molt especialment el d'anualitat regulat en la LGFP.

A la data del nostre informe, un dels advocats circularitzats no ha respost a la nostra sol·licitud d'informació sobre l'existència de possibles litigis.

2. FISCALITZACIÓ REALITZADA

2.1. Pressupost de l'exercici

2.1.1. Pressupost inicial

El pressupost inicial del exercici presenta les següent xifres a nivell de capítols:

CAPÍTOL	IMPORT	CAPÍTOL	IMPORT
<u>DESPESES</u>		<u>INGRESSOS</u>	
1 Despeses de personal	4.465.203,41	1 Impostos directes	184.438.000,00
2 Consums de béns corrents	2.258.369,61	2 Impostos indirectes	-
3 Despeses financeres	13.117,40	3 Taxes i altres ingressos	1.693.583,86
4 Transferències corrents	159.535.636,71	4 Transferències corrents	1.050.000,00
		5 Ingressos patrimonials	2.429.821,12
Despeses de funcionament	166.272.327,13	Ingressos de funcionament	189.611.404,98
6 Inversions reals	7.749.180,00	6 Venda d'inversions	-
7 Transferències de capital	-	7 Transferències de capital	-
8 Actius financers	15.589.897,84	8 Actius financers	-
9 Passius financers	-	9 Passius financers	-
Despeses de capital	23.339.077,84	Ingressos de capital	-
Total pressupost de despeses	189.611.404,97	Total pressupost d'ingressos	189.611.404,98

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS

(Imports en euros)

De la revisió efectuada es desprenen les següents observacions:

Classificació funcional de la despesa

Tot i no quedar detallat en la Llei del pressupost de 2008, el pressupost de la CASS es compon d'un total de cinc seccions pressupostàries corresponents a la gestió administrativa, la gestió d'immobles, la gestió financera, la gestió de malaltia general i malaltia complementària i la gestió de la vellesa. Per tant, les seccions agrupen les consignacions pressupostàries per les àrees d'actuació en les que s'organitza la CASS i en funció de la seva finalitat. Si bé aquesta estructura del pressupost donaria resposta al requeriment de l'article 18.2.c) de la LGFP pel que fa a la classificació funcional, hi manca la desagregació de la mateixa en subfuncions, en programes i en projectes que requereix l'article esmentat.

Cal tenir en compte que, d'acord amb els reglaments que regulen l'activitat de l'entitat, les transaccions entre aquestes seccions estan restringides.

Projectes d'inversió

L'article 18.2.d) de la LGFP reclama que els projectes d'inversió reals previstos en el pressupost disposin d'una fitxa o registre informàtic que reculli, entre d'altra informació, la justificació i objectius del projecte, sistema de càlcul per avaluar el projecte i estimar les seves despeses, ubicació física, estimació de les despeses corrents que originarà el projecte un cop realitzat, etc.

Tot i que la CASS ha previst en el seu pressupost determinades inversions reals, el projecte de pressupost no disposa de la informació requerida per la norma a que fem esment.

2.1.2. Modificacions pressupostàries

El quadre següent resumeix les modificacions pressupostàries que s'han tramitat durant l'exercici que han donat lloc a les previsions definitives que s'han liquidat:

Estat de despeses del pressupost

Classificació Econòmica	Pressupost inicial	Crèdits ampliables	Reconducció pressupost	Transferències de crèdit	Pressupost final
1. Despeses de personal	4.465.203,41	2.171,04	-	50.868,47	4.518.242,92
2. Consums de béns corrents	2.258.369,61	-	-	-69.518,47	2.188.851,14
3. Despeses financeres	13.117,40	-	-	650,00	13.767,40
4. Transferències corrents	159.535.636,71	-	-	18.000,00	159.553.636,71
Despeses de funcionament	166.272.327,13	2.171,04	-	-	166.274.498,19
6. Inversions reals	7.749.180,00	-	1.479.535,27	-	9.228.715,27
8. Actius financers	15.589.897,84	2.301.832,94	-	-	17.891.730,78
Despeses d'inversió	23.339.077,84	2.301.832,94	1.479.535,27	-	27.120.446,05
Total general	189.611.404,97	2.304.003,98	1.479.535,27	-	193.394.944,24

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

Estat d'ingressos del pressupost

Classificació econòmica	Pressupost inicial	Modificacions	Pressupost final
1. Imp. directes i cotitz. socials	184.438.000,00	-	184.438.000,00
3. Taxes i altres ingressos	1.693.583,86	-	1.693.583,86
4. Transferències corrents	1.050.000,00	-	1.050.000,00
5. Ingressos patrimonials	2.429.821,12	2.171,04	2.431.992,16
Ingressos de funcionament	189.611.404,98	2.171,04	189.613.576,02
6. Alienació d'inversions reals	-	-	-
8. Actius Financers	-	2.301.832,94	2.301.832,94
Total general	189.611.404,98	2.304.003,98	191.915.408,96

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

Durant l'exercici s'han tramitat un total de nou modificacions pressupostàries per transferència de crèdit, un total de dos sota la modalitat de crèdits ampliables i una sota la modalitat d'incorporació de romanents de crèdit de despeses plurianuals.

De la revisió efectuada s'han posat de manifest les següents incidències:

Aprovació de les modificacions pressupostàries

Si bé s'han pogut observar les propostes de modificació pressupostària signades per la Directora General i el Director de finances, acompanyades dels informes i justificacions corresponents, no s'observa que hagin estat fiscalitzades per part de la intervenció delegada i que s'hagin sotmès a l'aprovació dels òrgans de Govern de la CASS.

Aprovació de les modificacions pressupostàries en dates properes al tancament de l'exercici

Com s'indica a la nota 1.5, la CASS no té implantats procediments de gestió pressupostària eficaços. Per aquest motiu, el 31 de desembre s'han aprovat la pràctica totalitat de les modificacions pressupostàries de l'any, per import en conjunt de 3.779.749 euros, les quals han tingut per finalitat donar cobertura pressupostària a aquelles consignacions que s'havien excedit. Això comporta que no s'hagin aprovat aquestes modificacions en el moment requerit per la normativa vigent, abans d'autoritzar i comprometre la despesa, si no quan la despesa ha estat autoritzada i compromesa i, en alguns casos, fins i tot pagada.

Aquesta pràctica no permet garantir l'acompliment dels Principis pressupostaris estipulats a la Secció 1a de la LGFP.

2.2. Liquidació del pressupost

El resum dels imports retuts per l'ens es recullen en els quadres següents:

Resum de la liquidació del pressupost d'ingressos

Capítol	Total pressupost	Liquidat 2008	Liquidat 2007	Variació 2008 – 2007	% variació 2008/2007
1. Imp directes i cotitz socials	184.438.000,00	182.871.659,19	179.069.541,14	3.802.118,05	2,12%
3. Taxes i altres ingressos	1.693.583,86	2.207.715,58	1.478.101,03	729.614,55	49,36%
4. Transferències corrents	1.050.000,00	1.038.676,80	800.458,73	238.218,07	29,76%
5. Ingressos Patrimonials	2.431.992,16	3.168.184,73	2.023.652,16	1.144.532,57	56,56%
6. Alienació d'inversions reals	-	-	-	-	-
8. Actius financers	2.301.832,94	2.308.124,85	14.161.000,00	-11.852.875,15	-83,70%
Total Pressupost d'Ingressos	191.915.408,96	191.594.361,15	197.532.753,06	-5.938.391,91	-3,01%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost de despeses

Capítol	Total pressupost	Liquidat 2008	Liquidat 2007	Variació 2008 – 2007	% variació 2008/2007
1. Despeses de personal	4.518.242,92	4.134.934,85	3.705.870,03	429.064,82	11,58%
2. Consum de béns corrents i serveis	2.188.851,14	1.448.313,97	1.298.407,77	149.906,20	11,55%
3. Despeses financeres	13.767,40	8.406,30	8.131,61	274,69	3,38%
4. Transferències corrents	159.553.636,71	157.859.902,58	143.867.044,17	13.992.858,41	9,73%
6. Inversions reals	9.228.715,27	994.064,70	13.981.548,94	-12.987.484,24	-92,89%
7. Transferències de capital	-	-	-	-	-
8. Actius Financers	17.891.730,78	3.754.684,34	27.522.480,88	-23.767.796,54	-86,36%
Total Pressupost de despeses	193.394.944,22	168.200.306,74	190.383.483,40	-22.183.176,67	-11,65%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en deriva l'observació següent:

Procediment administratiu de l'execució de les despeses

Com s'ha conclòs en informes d'exercicis anteriors, la CASS no efectua un seguiment pressupostari ajustat estrictament a la LGFP i al PGCP atès que al llarg de l'exercici no enregistren les diferents fases de l'execució pressupostària, contràriament al requerit a l'article 31 de la LGFP. S'efectua un control ofimàtic per les despeses superiors a 7.500 euros. Per a les inferiors a aquest import no es realitza cap seguiment de l'execució de la despesa. La liquidació pressupostària s'alimenta de la informació enregistrada en la comptabilitat financera, fet que comporta que contingui elements que, en no representar fluxos de tresoreria, no hi haurien de figurar i per contra hi manqui totalment o parcial, altres anotacions. A més, el no enregistrament de les fases de l'execució pressupostària dificulta, i en alguns casos pot impedir, les verificacions en relació amb el compliment del principi d'annualitat regulat en l'article 14 de la LGFP.

2.2.1. Impostos directes i cotitzacions socials

El resum dels imports registrats per aquest concepte figuren en el quadre següent:

Impostos directes i cotitzacions socials	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Cotitzacions branca malaltia general	92.096.000,00	-	92.096.000,00	91.319.016,42	-776.983,58	99,16%
Cotitzacions branca malaltia complementària	10.096.000,00	-	10.096.000,00	9.994.855,83	-101.144,17	99,00%
Cotitzacions branca vellesa	82.246.000,00	-	82.246.000,00	81.557.786,94	-688.213,06	99,16%
Total	184.438.000,00	-	184.438.000,00	182.871.659,19	-1.566.340,81	99,15%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat es desprèn l'observació següent:

Criteri de comptabilització dels drets liquidats

La CASS manté la pràctica de registrar els imports en concepte de cotitzacions socials, tant comptablement com pressupostària, pels imports efectivament recaptats. Per aquest motiu, en els estats i comptes de l'entitat no figuren imports pendents de cobrament per aquests conceptes.

El registre d'aquestes operacions seguint l'anomenat criteri de caixa no s'ajusta als principis pressupostaris d'anualitat, recollit a l'article 14 de la LGFP ni al principi comptable de meritament, regulat al vigent PGCP.

En conseqüència, la CASS hauria de registrar aquestes operacions en el moment de la seva liquidació, amb independència del seu cobrament. En el supòsit que, en aplicació de criteris de prudència, no es volgués que els imports liquidats i pendents de cobrament poguessin ser considerats com excedents del període, l'entitat pot fer ús dels mecanismes de dotació per insolvències que estan previstos en el PGCP, els quals tindran efecte tant sobre el resultat comptable com sobre el romanent de tresoreria.

2.2.2. Taxes i altres ingressos

El resum dels imports retuts en el període fiscalitzat és:

Taxes i altres ingressos	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Recàrrecs	268.687,18	-	268.687,18	200.064,80	-68.622,38	74,46%
Prestacions recuperades	1.424.896,67	-	1.424.896,67	1.981.547,37	556.650,70	139,07%
Altres ingressos	-	-	-	26.103,41	26.103,41	-
Total	1.693.583,86	-	1.693.583,86	2.207.715,58	514.131,73	130,36%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

2.2.3. Transferències corrents

El resum dels imports registrats per aquest concepte figuren en el quadre següent:

Transferències corrents	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Per prestacions malaltia general	90.000,00	-	90.000,00	90.000,00	-	100,00%
Per prestacions de malaltia complementària	10.000,00	-	10.000,00	10.000,00	-	100,00%
Per prestacions de vellesa	950.000,00	-	950.000,00	938.676,80	-11.323,20	98,81%
Total	1.050.000,00	0,00	1.050.000,00	1.038.676,80	-11.323,20	98,92%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

2.2.4. Ingressos patrimonials

Al tancament de l'exercici 2008, la liquidació del pressupost per al capítol d'ingressos patrimonials, presentava el següent resum:

Ingressos patrimonials	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Interessos bestretes i préstecs concedits	-	-	-	-	-	-
Interessos dipòsits i comptes bancaris	450.000,00	2.171,04	452.171,04	629.149,40	176.978,36	139,14%
Productes distribució resultats	75.000,00	-	75.000,00	705.642,53	630.642,53	940,86%
Rendes béns immobles	1.904.821,12	-	1.904.821,12	1.833.392,80	-71.428,32	96,25%
Total	2.429.821,12	2.171,04	2.431.992,16	3.168.184,73	736.192,57	130,27%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

2.2.5. Despeses de personal

La liquidació del pressupost del present capítol es resumeix en el quadre adjunt:

Despeses de personal	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Alts càrrecs	136.339,40	2.171,04	138.510,44	138.510,44	-	100,00%
Personal fix	3.511.937,33	19.944,61	3.531.881,94	3.278.384,64	-253.497,30	92,82%
Personal eventual	157.381,91	27.943,63	185.325,54	174.217,35	-11.108,19	94,01%
Quotes Seguretat Social	493.796,00	2.980,23	496.776,23	472.276,93	-24.499,30	95,07%
Despeses socials del personal	165.748,77	-	165.748,77	71.545,49	-94.203,28	43,17%
Total	4.465.203,41	53.039,51	4.518.242,92	4.134.934,85	-383.308,07	91,52%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

2.2.6. Despeses en béns corrents i serveis

El resum de les operacions que s'han registrat en el transcurs de l'exercici és el següent:

Consums de béns corrents	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Lloguers equipaments informàtics	85.500,00	-	85.500,00	73.962,39	-11.537,61	86,51%
Lloguers altre immobilitzat material	34.274,45	-	34.274,45	9.858,16	-24.416,29	28,76%
Reparació i conservació terrenys i bens naturals	4.480,94	1.607,12	6.088,06	4.517,19	-1.570,87	74,20%
Reparació i conservació edificis i altres construccions	25.097,76	-	25.097,76	1.463,00	-23.634,76	5,83%
Reparació i conservació Maquinària i instal·lacions	115.980,13	4.757,95	120.738,08	119.897,04	-841,04	99,30%
Reparació i conservació Material de transport	1.487,58	978,16	2.465,74	2.465,74	-	100,00%
Reparació i conservació Mobiliari i efectes	46.408,46	6.302,85	52.711,31	49.764,92	-2.946,39	94,41%
Reparació i conservació Equipaments informàtics	374.618,00	-6.302,85	368.315,15	265.460,62	-102.854,53	72,07%
Material d'oficina	82.685,56	78,43	82.763,99	50.307,35	-32.456,64	60,78%
Subministraments	252.567,41	-7.421,66	245.145,75	204.320,14	-40.825,61	83,35%
Comunicacions	59.582,80	-	59.582,80	54.494,56	-5.088,24	91,46%
Transport	31.169,88	-	31.169,88	19.551,55	-11.618,33	62,73%
Assegurances	39.393,95	-	39.393,95	26.466,42	-12.927,53	67,18%
Tributs	102.277,24	-	102.277,24	87.261,18	-15.016,06	85,32%
Altres serveis	259.567,83	-	259.567,83	138.210,10	-121.357,73	53,25%
Treballs realitzats per altres empreses	717.151,95	-68.868,47	648.283,48	337.027,76	-311.255,72	51,99%
Reemborsament dietes	26.125,67	-650,00	25.475,67	3.285,85	-22.189,82	12,90%
Total	2.258.369,61	-69.518,47	2.188.851,14	1.448.313,97	-740.537,17	66,17%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

2.2.7. Despeses financeres

Segons el següent detall:

Despeses financeres	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Costos de gestions	1.117,40	-	1.117,40	680,90	-436,50	60,94%
Dipòsits, fiances i altres	12.000,00	650,00	12.650,00	7.725,40	-4.924,60	61,07%
Total	13.117,40	650,00	13.767,40	8.406,30	-5.361,10	61,06%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS

(Imports en euros)

2.2.8. Transferències corrents de despeses

El resum de les operacions que s'han registrat en el transcurs de l'exercici és el següent:

Transferències corrents	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Prestacions malaltia general	103.413.023,62	-	103.413.023,62	103.118.226,75	-294.796,87	99,71%
Prestacions malaltia complementària	6.806.000,00	-	6.806.000,00	5.645.218,00	-1.160.782,00	82,94%
Prestacions de vellesa	49.213.000,00	-	49.213.000,00	48.985.685,01	-227.314,99	99,54%
Famílies i institucions sense fins de lucre	103.613,09	18.000,00	121.613,09	110.772,82	-10.840,27	91,09%
Total	159.535.636,71	18.000,00	159.553.636,71	157.859.902,58	-1.693.734,13	98,94%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS

(Imports en euros)

2.2.9. Inversions reals

El resum de les operacions pressupostàries de les inversions que s'han produït durant l'exercici fiscalitzat és el següent:

Inversions reals despeses	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Terrenys i bens naturals	-	-	-	-	-	-
Edificis i altres construccions	-	-	-	-	-	-
Maquinària, equipament, instal·lacions	135.000,00	-	135.000,00	58.955,00	-76.045,00	43,67%
Material de transport	20.000,00	-	20.000,00	-	-20.000,00	-
Inversions noves	155.000,00	-	155.000,00	58.955,00	-96.045,00	38,04%
Edificis i altres construccions	4.600.000,00	440.627,70	5.040.627,70	6.333,39	-5.034.294,31	0,13%
Mobiliari i estris	42.000,00	-	42.000,00	11.021,07	-30.978,93	26,24%
Equipaments processos informació	350.378,00	97.164,09	447.542,09	190.979,16	-256.562,93	42,67%
Inversions de reposició	4.992.378,00	537.791,79	5.530.169,79	208.333,62	-5.321.836,17	3,77%
Immobilitzat immaterial	2.601.802,00	941.743,48	3.543.545,48	726.776,08	-2.816.769,40	20,51%
Inversions immaterials	2.601.802,00	941.743,48	3.543.545,48	726.776,08	-2.816.769,40	20,51%
Total inversions reals	7.749.180,00	1.479.535,27	9.228.715,27	994.064,70	-8.234.650,57	10,77%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

2.3. Balanç i resultat economicopatrimonial

Balanç

Comptes	Actiu	Ex. 2008	Ex. 2007
	A) Immobilitzat	495.738.614,61	27.273.261,38
	II. Immobilitzacions immaterials	1.165.034,89	974.909,33
215	3. Aplicacions informàtiques	4.519.556,49	3.792.780,41
281	6. Amortitzacions	-3.354.521,60	-2.817.871,08
	III. Immobilitzacions materials	23.759.884,72	24.363.137,23
220, 221	1. Terrenys i construccions	32.339.225,65	32.339.225,65
222, 223	2. Instal·lacions tècniques i maquinària	1.848.390,41	1.789.435,41
224, 226	3. Utillatge i mobiliari	3.387.719,35	3.185.719,12
227, 228, 229	4. Altre immobilitzat	132.217,87	125.884,48
282	5. Amortitzacions	-13.947.668,56	-13.077.127,43
	V. Inversions financeres permanents	470.813.695,00	1.935.214,82
252, 253, 257	2. Altres inversions i crèdits a llarg termini	473.849.886,44	4.936.102,50
267	4. Provisions	-3.036.191,44	-3.000.887,68
	C) Actiu circulat	200.014.258,78	707.414.895,69
	I. Existències	99.778,86	85.705,43
31, 32	2. Primeres matèries i altres aprovisionaments	99.778,86	85.705,43
	II. Deutors	9.524.742,07	8.875.215,16
43	1. Deutors pressupostaris	299.306,91	281.461,69
44	2. Deutors no pressupostaris	9.225.435,16	8.593.753,47
	III. Inversions financeres temporals	188.129.580,27	690.725.878,27
540, 541, 546, (549)	1. Cartera de valors a curt termini	340.452,86	30.664,37
547, 548	2. Altres inversions i crèdits a curt termini	121.606.859,46	699.814.990,53
565,566	3. Fiances i dipòsits constituïts a curt termini	70.416.168,99	5.229.545,21
(597),(568)	4. Provisions	-4.233.901,04	-14.349.321,84
57	IV. Tresoreria	280.658,78	6.097.666,97
480, 580	V. Ajustaments per periodificació	1.979.498,80	1.630.429,86
	TOTAL GENERAL (A+B+C)	695.752.873,39	734.688.157,07

Comptes	Passiu	Ex. 2008	Ex. 2007
	A) Fons propis	687.911.482,86	727.885.043,63
11	II. Reserves	727.885.043,63	684.728.851,27
129	IV. Resultats de l'exercici	-39.973.560,78	43.156.192,36
13	B) Ingressos a distribuir en diversos exercicis	-	336.112,10
	D) Creditors a llarg termini	172.073,50	165.373,62
	II. Altres deutes a llarg termini	172.073,50	165.373,62
180, 185	4. Fiances i dipòsits rebuts a llarg termini	172.073,50	165.373,62
	E) Creditors a curt termini	7.669.317,03	6.301.627,72
	III. Creditors	4.927.450,89	3.395.978,71
40	1. Creditors pressupostaris	4.712.445,02	3.367.847,78
41	2. Creditors no pressupostaris	215.005,87	28.130,93
485, 585	IV. Ajustaments per periodificació	2.741.866,14	2.905.649,01
	TOTAL GENERAL (A+B+C+D+E+F)	695.752.873,39	734.688.157,07

Font: CASS
(Imports en euros)

Compte del resultat economicopatrimonial

Comptes	Deure	Ex. 2008	Ex. 2007
	A) Despeses	230.082.479,27	155.687.400,76
	3. Despeses de gestió ordinària, de funcionament dels serveis i de prestacions socials	72.220.896,31	13.451.656,91
	a) Despeses de personal	4.134.934,85	3.705.870,03
640, 641	a1) Sous, salaris i similars	3.591.112,43	3.190.811,91
642, 644	a2) Càrregues socials	543.822,42	515.058,12
	c) Dotacions per amortitzacions d'immobilitzat i variacions de fons de provisió per a reparacions	1.407.191,65	1.050.484,66
68	c1) Dotació per a amortitzacions	1.393.524,63	1.050.484,66
	c2) Variació de provisió per a reparacions	13.667,02	-
	d) Variació de provisions de tràfic	790.694,78	1.193.756,21
675, 694, (794), (795)	d2) Variació de provisions i pèrdues de crèdits incobrables	790.694,78	1.193.756,21
	e) Altres despeses de gestió	1.448.994,87	1.317.109,04
62	e1) Serveis exteriors	1.361.733,69	1.228.472,47
63	e2) Tributs	87.261,18	88.636,57
	f) Despeses financeres i assimilables	74.518.723,36	1.881.299,72
666, 667	f2) Pèrdues per inversions financeres	74.518.723,36	1.881.299,72
696, 698, 699, (796)	g) Variació de les provisions d'inversions financeres	-10.080.117,04	4.303.137,25
(798), (799)			
668	h) Diferències negatives de canvi	473,84	-
	4. Transferències i subvencions	157.722.623,73	142.235.732,89
650	a) Transferències corrents	157.611.850,91	142.160.661,44
651	b) Subvencions corrents	110.772,82	75.071,45
	5. Pèrdues i despeses extraordinàries	138.959,23	10,96
674	b) Pèrdues per operacions d'endeutament	671,19	10,96
	c) Despeses extraordinàries	138.288,04	-
	Estalvi	-	43.156.192,36

Comptes	Haver	Ex. 2008	Ex. 2007
	B) Ingressos	190.108.918,49	198.843.593,12
	4. Altres ingressos en gestió ordinària	6.335.861,35	19.736.725,91
	a) Reintegraments	206.134,61	-
	c) Altres ingressos de gestió	4.120.373,53	3.050.348,76
775, 776, 777	c1) Ingressos accessoris i altres de gestió corrent	4.120.373,53	3.050.348,76
761, 762	e) Ingressos per valors negociables i de crèdit de l'actiu immobilitzat	1.380.573,77	16.305.417,59
763, 765, 769	f) Altres interessos i ingressos assimilats	628.756,69	380.959,56
766	f1) Altres interessos	592.756,69	370.459,56
768	f2) Beneficis per inversions financeres	36.000,00	10.500,00
	g) Diferències positives de canvi	22,75	-
	5. Transferències i subvencions	183.773.057,14	179.069.541,14
750	a) Transferències corrents	182.871.659,19	179.069.541,14
	b) Subvencions corrents	901.397,95	-
	6. Beneficis i ingressos extraordinaris	-	37.326,07
778	d) Ingressos extraordinaris	-	37.326,07
	Desestalvi	-39.973.560,78	-

Font: CASS

(Imports en euros)

CONCILIACIÓ DEL RESULTAT FINANCER AMB EL RESULTAT DE LA LIQUIDACIÓ PRESSUPOSTÀRIA EXERCICI 2008

	2008	2007
Resultat de la comptabilitat financera	-39.973.560,78	43.156.192,36
(+) Amortitzacions	1.393.524,63	1.050.484,66
(+) Provisions	856.603,89	11.296.084,53
(-) Provisions aplicades	-10.132.359,13	-5.799.191,07
(+) Pèrdues d'exercicis anteriors	138.288,04	-
(-) Guanys d'exercicis anteriors	-79.265,15	-98.804,15
(+) Pèrdues procedents de l'immobilitzat	4.297.955,67	72.521,30
(-) Beneficis procedents de l'immobilitzat	-677.838,58	-55.710,18
(+) Despeses extraordinàries	671,19	10,96
(-) Comptes d'inversió real	-994.064,70	-13.981.548,94
(-) Actius financers	-1.446.559,49	-13.361.480,88
(+) comissions comptes gestionats	1.061.865,43	1.579.383,37
(-) rendiments comptes gestionats positius	-	-16.190.305,76
(+) rendiments comptes gestionats negatius	69.154.928,00	294.486,01
(-) Regularització Capítol 8 a 4 (4 és pressupostari i financer 8 no)	-	-812.852,55
(-) Dif. Pr. Glb. Fct. Acte CHR Tolosa	-206.134,61	-
Resultat de la liquidació pressupostària	23.394.054,42	7.149.269,66

Font: CASS

(Imports en euros)

Quadre de finançament: estat d'orígens i aplicacions de fons

Fons aplicats	2008	2007
1. Recursos aplicats en operacions de gestió	238.703.487,23	162.049.418,45
c) Serveis exteriors	1.361.733,69	1.210.472,47
d) Tributs	87.261,18	88.636,57
e) Despeses de personal	4.134.934,85	3.705.870,03
g) Transferències i subvencions	157.792.056,01	143.867.044,17
h) Despeses financeres	74.519.197,20	1.881.299,72
i) Altres pèrdues de gestió corrent i despeses excepcionals	671,19	10,96
j) Dotació per a les provisions d'actius circulants	807.633,11	11.296.084,53
4. Adquisicions i altres actes d'immobilitzat	469.907.848,64	14.510.856,34
b) Immobilitzacions immaterials	726.776,08	972.664,30
c) Immobilitzacions materials	267.288,62	13.538.192,04
e) Immobilitzacions financeres	468.913.783,94	-
6. Cancel·lació o traspàs a curt de deutes a llarg	8.948,62	15.006,92
c) Altres conceptes	8.948,62	15.006,92
Total aplicacions	708.620.284,49	176.575.281,71
Excés d'orígens sobre aplicacions (Augment del capital circulant)		29.683.965,56

Fons obtinguts	2008	2007
1. Recurs procedents de les operacions de gestió	199.836.309,76	206.240.988,66
c) Impostos directes i cotitzacions socials	182.871.659,19	179.069.541,14
e) Taxes, preus públics i contribucions	2.286.980,73	1.576.905,18
f) Transferències i subvencions	1.038.676,80	800.458,73
g) Ingressos patrimonials	3.506.633,91	18.957.566,47
h) Altres ingressos de gestió corrent i ingressos excepcionals	-	37.326,07
i) Provisions aplicades d'actius circulants	10.132.359,13	5.799.191,07
6. Deutes a llarg termini	15.648,50	18.258,61
c) Altres conceptes	15.648,50	18.258,61
Total orígens	199.851.958,26	206.259.247,27
Excés de aplicacions sobre orígens (Disminució del capital circulant)	508.768.326,23	

Variació del capital circulant	Exercici 2008		Exercici 2007	
	Augments	Disminucions	Augments	Disminucions
1 Accionistes pels desembossos exigits	-	-	-	-
2 Existències	14.073,43	-	-	8.443,16
3 Deutors	649.526,90	-	-	1.207.706,97
4 Creditors	-	1.526.920,56	-	474.496,83
5 Inversions financeres temporals	-	502.596.298,00	24.925.898,45	-
6 Accions pròpies	-	-	-	-
7 Tresoreria	-	5.821.559,80	6.924.623,06	-
8 Ajustaments per periodificació	512.851,81	-	-	475.908,99
Total	1.176.452,14	509.944.778,36	31.850.521,51	2.166.555,95
Variació del capital circulant (increment)	-	-508.768.326,22	-	29.683.965,56

Font: CASS
(Imports en euros)

NOTA SOBRE ELS AJUSTAMENTS ALS RESULTATS			
CONCEPTES		2008	2007
RESULTAT COMPTABLE DE L'EXERCICI:			
	MÉS	-39.973.560,78	43.156.192,36
Dotacions a les amortitzacions i provisions de l'immobilitzat		1.442.495,41	1.050.484,66
	MENYS		
Ingressos derivats d'interessos diferits		-336.112,10	-15.106,81
RESULTAT GENERAT PER LES OPERACIONS		-38.867.177,47	44.191.570,21

Font: CASS
(Imports en euros)

De la revisió dels estats i comptes retuts se'n desprenen les següents observacions:

Aplicació del Pla general de comptabilitat pública

El Pla general de comptabilitat pública del Principat d'Andorra és d'obligatori compliment, en els termes previstos per la Llei general de les finances públiques. La CASS ha efectuat per l'exercici 2008, una presentació dels estats i comptes anuals segons preveu el Pla general de comptabilitat pública. Tanmateix, durant l'exercici, no utilitza les parts segona i tercera del pla en la seva integritat, és a dir, la totalitat del quadre de comptes i les definicions i relacions comptables, previstes en el mateix.

2.3.1. Immobilitzat

Els moviments d'immobilitzat immaterial i material que s'han produït durant l'exercici es resumeixen de la següent manera:

Descripció	Saldo a 01-01-08	Altes	Baixes	Saldo a 31-12-08
Disseny sistemes gestions tècniques	161.400,67	-	-	161.400,67
Altres aplicacions informàtiques	2.852.972,08	1.023.945,92	-	3.876.918,00
Projecte Implantació Internet	168.936,54	-	-	168.936,54
Aplic. inform. en curs (portal web)	609.471,12	-	-609.471,12	-
Aplic. inform. en curs (nou ERP)	-	312.301,28	-	312.301,28
Immobilitzacions immaterial	3.792.780,41	1.336.247,20	-609.471,12	4.519.556,49
Terrenys	15.745.027,76	-	-	15.745.027,76
Construccions	16.594.197,89	-	-	16.594.197,89
Instal·lacions	1.789.435,41	58.955,00	-	1.848.390,41
Equips informàtics	2.261.991,72	190.979,16	-	2.452.970,88
Mobiliari	923.727,40	11.021,07	-	934.748,47
Obres d'art	110.521,51	-	-	110.521,51
Immobilitzacions en curs	15.362,97	6.333,39	-	21.696,36
Immobilitzacions material	37.440.264,66	267.288,62	-	37.707.553,28
Amortització acumulada immobilitzat immaterial	-2.817.871,08	-536.650,52	-	-3.354.521,60
Provisió per depreciació de l'immob. material	-5.878,21	-11.940,95	-	-17.819,16
Amortització acumulada immobilitzat material	-13.071.249,22	-858.600,48	-	-13.929.849,40
Amortització acumulada	-15.894.998,51	-1.407.191,65	-	-17.302.190,16
Totals	25.338.046,56	196.344,17	-609.471,12	24.924.919,61

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en resulta l'observació següent:

Inventari d'obres d'art

Conseqüència del resultat de fiscalitzacions d'exercicis anteriors, la CASS està duent a terme els processos per tal de realitzar un inventari d'obres d'art, realitzar una valoració de les mateixes, proveir-se d'una assegurança adequada i dotar-se de la cobertura documental necessària quan es trobin en règim de cessió. Amb tot, la recomanació efectuada en anys anteriors no està totalment resolta.

2.3.2. Immobilitzat financer i variació d'actius

El quadre de moviments de l'immobilitzat financer es resumeix de la següent manera:

Descripció	Saldo 2007	Altes	Baixes	Saldo 2008
Accions i participacions	4.936.102,50	-	-	4.936.102,50
Fons gestionats de la vellesa	-	468.913.783,94	-	468.913.783,94
(Provisió per depreciació accions i participacions)	-3.000.887,68	-35.303,76	-	-3.036.191,44
(Provisió per depreciació préstecs)	-	-	-	-
Totals inversions financeres permanents	1.935.214,82	468.878.480,18	-	470.813.695,00

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

El reflex pressupostari que s'ha donat a les transaccions incloses en aquest apartat és el següent:

Pressupost de despeses

Actius financers	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Aportacions als comptes gestionats	15.529.897,84	-1.412.842,12	14.117.055,72	33.439,36	-14.083.616,36	0,24%
Constitució de certificats de dipòsit	-	-	-	-	-	-
Concessió de préstecs fora del sector privat	60.000,00	3.714.675,06	3.774.675,06	3.721.244,98	-53.430,08	98,58%
Total actius financers	15.589.897,84	2.301.832,94	17.891.730,78	3.754.684,34	-14.137.046,44	20,99%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

Pressupost d'ingressos

Actius financers	Pressupost inicial 2008	Modif.	1 pressupost final 2008	2 liquidat 2008	Variació (3) = (2) - (1)	% execució (2)/(1)
Reintegraments préstecs mig i llarg termini	-	2.301.832,94	2.301.832,94	2.307.927,73	6.094,79	100,26%
Alienació accions sector privat	-	-	-	197,12	197,12	-
Total actius financers	-	2.301.832,94	2.301.832,94	2.308.124,85	6.291,91	100,26%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

En l'exercici 2008, la CASS ha incorporat als comptes de llarg termini la part dels fons gestionats que, d'acord amb les seves estimacions, tenen el seu origen en les reserves tècniques de vellesa. L'import restant d'aquests mandats de gestió es registren com a inversions financeres temporals. La composició és la següent:

Mandatari	Import	Comptabilitzat a inversions financeres temporals	Comptabilitzat a inversions financeres permanents
American Express	1.583.463,24	317.004,89	1.266.458,35
Andbanc	112.311.948,09	22.484.536,42	89.827.411,67
Banca Mora	129.965.930,47	26.018.814,09	103.947.116,38
Banca Privada d'Andorra	22.085.531,48	4.421.461,34	17.664.070,14
Banc Sabadell d'Andorra	23.190.923,62	4.642.757,74	18.548.165,88
Caceis	80.574.280,44	16.130.744,54	64.443.535,90
Crèdit Andorrà	139.138.042,00	27.855.045,05	111.282.996,95
Société Générale	77.436.623,01	15.502.594,34	61.934.028,67
Total	586.286.742,35	117.372.958,41	468.913.783,94

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

En relació a aquest apartat es recullen les observacions següents:

Comissió especial de seguiment de les inversions de la CASS

El Consell General, en Sessió Ordinària del 30 de juliol de 1993 va acordar la creació d'una Comissió tècnica de seguiment de les inversions i desinversions de la CASS i d'una Comissió especial de seguiment de les inversions i de les desinversions de la CASS. Aquesta Comissió especial de seguiment està formada per la Comissió legislativa de finances i pressupostos i presidida pel Síndic General.

En data 28 de febrer del 2007, el Consell d'Administració de la CASS va crear la Comissió Delegada pel Seguiment dels Fons de Reserves, la regulació de la qual va quedar posteriorment recollida en la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social.

De la documentació examinada es desprèn que la Comissió tècnica de seguiment de les inversions i desinversions de la CASS i la Comissió Delegada pel Seguiment dels Fons de Reserves de la CASS coexisteixen, amb sensibles diferències de criteri quan a les respectives competències, en especial pel que fa a la participació de la primera en els processos d'inversió.

Pèrdues dels mandats de gestió

El Consell d'administració de la CASS, en sessió de 30 d'octubre de 2007, va acordar la proposta relativa a les inversions financeres de l'entitat d'acord amb la qual s'adoptava una proposta de perfil qualificat de conservador establint que es podria invertir fins a un màxim del 25% de renda variable, un màxim d'altres actius i la renda fixa oscil·laria entre un mínim del 65% i el màxim del 100%.

Al tancament de l'exercici s'han comptabilitzat rendiments negatius per aquests mandats per import de 69.154.928 euros. Aquest import s'ha enregistrat amb abonament a les inversions financeres a curt termini. El detall dels rendiments negatius és el següent:

Mandatari	Rendiments negatius
American Express	11.666.567,47
Andbanc	9.750.257,28
Banca Mora	10.099.313,10
Banca Privada d'Andorra	4.220.487,31
Banc Sabadell d'Andorra	2.425.944,26
Caceis	5.837.895,54
Crèdit Andorrà	17.608.612,52
Société Générale	7.545.850,52
Total	69.154.928,00

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

Si bé d'aquests rendiments negatius la quantitat de 63.378.428 euros són implícits, i per tant el resultat final d'aquestes inversions no es materialitzarà fins al venciment o cancel·lació de les mateixes, l'existència de la probabilitat de que succeeixin porta a considerar que les polítiques d'inversió plasmades en els mandats de gestió no assoleixen l'objectiu conservador plasmat en l'acord del Consell d'administració al qual hem fet esment.

2.3.3. Deutors

El desglossament de l'epígraf de deutors segons el balanç retut es resumeix en el quadre següent:

Concepte	Deutors pressupostaris	Deutors no pressupostaris	Total
Entitats públiques	298.760,00	208.431,15	507.191,15
- Lloguers	298.760,00	-	298.760,00
- M.I. Govern. pensions no contributives		-8.311,49	-8.311,49
- M.I. Govern. pensions de solidaritat		-111.794,85	-111.794,85
- Complements vellesa art. 35		317.697,21	317.697,21
- Llar d'infants Dames de Meritxell		10.840,28	10.840,28
Organismes de la seguretat social altres països	-	8.772.242,66	8.772.242,66
- Seguretat social espanyola		7.139.793,23	7.139.793,23
- Seguretat social francesa		1.574.745,00	1.574.745,00
- Seguretat social portuguesa		57.704,43	57.704,43
Altres deutors	546,91	244.761,35	245.308,26
Total	299.306,91	9.225.435,16	9.524.742,07

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

Els saldos amb els organismes de la seguretat social d'altres països correspon a prestacions efectuades a beneficiaris d'aquelles entitats que, havent estat facturades, restaven pendents de cobrament al tancament de l'exercici.

En aquest sentit cal indicar que els imports pendents de cobrament amb la Seguretat Social espanyola són confirmats periòdicament per aquest ens i conciliats per la CASS.

2.3.4. Inversions financeres temporals

El saldo a 31 de desembre de 2008 es compon de la manera següent:

Descripció	Saldo 2007	Altes	Baixes	Saldo 2008
Fons inversió i comptes gestionats	695.581,09	33,44	578.241,57	117.372,96
- Provisió per diferències de canvi	-10.102,33	-	-10.102,33	-
Inversió neta en fons inversió i comptes gestionats	685.478,76	33,44	568.139,24	117.372,96
Accions	30,03	-	30,03	-
- Provisió per depreciació d'accions	-30,03	-	-30,03	-
Inversió neta en accions	-	-	-	-
Comptes a termini, fons monetari de capitalització i certificats de dipòsit	5.229,55	65.186,62	-	70.416,17
- Provisió per diferències de canvi	-	-	-	-
Inversió neta en certificats de dipòsit i cpt termini	5.229,55	65.186,62	-	70.416,17
Préstecs i avenços a curt termini	4.233,90	6,57	6,57	4.233,90
- Provisió per diferències de canvi	-4.216,96	-16,94	-	-4.233,90
Inversió neta en préstecs	16,94	-10,37	6,57	-
Interessos a cobrar no vençuts	0,63	340,45	0,63	340,45
- Provisió per insolvències	-	-	-	-
Inversió neta en interessos meritats	0,63	340,45	0,63	340,45
Total inversions financeres temporals	690.725,88	65.550,15	568.146,45	188.129,58

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en milers d'euros)

El resum dels moviments que s'han produït en el compte de *fons d'inversió i comptes gestionats* es recull en el quadre següent:

	Fons d'inversió i comptes gestionats	Provisió diferència de canvi	Total
Saldo inicial	695.581,09	-10.102,33	685.478,76
Detraccions de l'exercici	-468.880,34		-468.880,34
Comissions de gestió	-35.847,03		-35.847,03
Rendiments implícits positius	-		-
Rendiments implícits negatius	-63.365,34		-63.365,34
Variació de les provisions	-10.115,42	10.102,33	-13,09
Saldo final	117.372,96	-	117.372,96

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en milers d'euros)

2.3.5. Tresoreria i comptes financers

El quadre adjunt recull la situació de la tresoreria al tancament de l'exercici:

Entitat	Saldo tresoreria en euros	Saldo tresoreria en divisa	Operacions concil·liatòries data valor	Saldo comptable
Efectiu diversos serveis CASS	261,72	-	-	261,72
Andbanc	320.225,64	0,02	112.271,47	207.954,19
Banca Privada d'Andorra	86.107,09	-	6.940,53	79.166,56
Crèdit Andorrà	190.521,10	-	737.972,77	-547.451,67
Banca Mora	773.495,21	-	26.279,51	747.215,70
Banc Sabadell	63.047,49	-	6.778,83	56.268,66
Suma	1.433.658,25	0,02	890.243,11	543.415,16
Interessos meritats	2.251,15	-	-	2.251,15
Xecs pendents de cobrament	-	-	265.007,53	-265.007,53
Total	1.435.909,40	0,02	1.155.250,64	280.658,78

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS

(Imports en euros)

El compte de tresoreria presentat per l'entitat és el següent:

PRESSUPOST FINANCER ORDINARI	189.471.434,83	
Ròssec Inicial	6.097.666,97	
Exigible en compte corrent	-	
Talons en circulació	1.159.802,25	
Interessos meritats	-2.643,78	
Efectiu Inspecció la poste	-96,10	
Ròssec Inicial ajustat		7.254.729,32
Cobraments Cotitzacions	182.871.659,19	
Cotitz personal CASS	-788.137,02	
Pensions	-1.388.080,28	
Cotització prestacions salari per la vellesa	-503.646,08	
Compensació cotitzacions altres partides	5.346,23	
Cotitzacions ajustades	17.692,79	180.214.834,83
Cobraments Recàrrecs	200.064,80	
Compensació recàrrecs altres partides		
Recàrrecs ajustats	-18.239,60	181.825,20
Cobraments de bens immobles	1.833.392,80	
Menys costos de gestió	-599,46	
Variació de dipòsits NO PRESSUPOSTARI	6.699,88	
Variació de pag llog MI Govern	-12.845,11	
Variació pag llogaters CTE	-9.737,21	
Variació pag llogaters PCDET	2.407,57	
Cobraments de bens immobles ajustat	727,31	1.820.045,48
TOTAL COBRAMENTS CLIENTS		2.521.609,73

Cob. Altres de gestió	2.007.650,78	
Cob/Pag fiances NO PRESSUPOSTARI	186.904,93	
Ajustaments per Deutes liq no cob	-181.312,39	
Cob. Altres de gestió ajustat		2.013.243,22
Cob.Tiq mod i deutors varis NO PRESSUPOSTARI	508.366,41	
Ajustaments		
Cob tiquets moderad i deutors varis ajustat		508.366,41
TOTAL COBRAMENT ALTRES		4.861.793,69
Cob. Seg Socials NO PRESSUPOSTARI	2.301.832,94	
Pag a Seg Socials reconeix medics	-950,20	
Cob. Seg Socials ajustat		2.300.882,74
Cob MIG en ART 35 PRESSUPOSTARI	1.038.676,80	
Deutor MIG per aquest concepte	226.233,67	
Cob MIG en PNC i PSOLID NO PRESSUPOSTARI	1.296.000,48	
Cob MI Govern Pensions ajustat		2.560.910,95
TOTAL COBRAMENTS ORDINARIS		196.854.838,25
Pag. Sous i salaris	-3.591.112,43	
Ajustament Sou brut sou net	266.792,40	
Pag. Sous i salaris		-3.324.320,03
Pag. CASS		-
Pag. Proveïdors	-2.592.485,57	
Pag farmacioles	-37.578,63	
Pag formacio personal	-21.840,99	
Retorn Ctz malaltia a prestadors	-242.769,88	
Pag impostos	-87.261,18	
Pag. Proveïdors ajustat	19.864,13	-2.962.072,12
Pag. Creditors per prestacions	-157.764.540,78	
Pag. Asseg per conveni (461-462-465)	-3.714.675,06	
Pag Pdents a 31/12/2008 TRF	-323.102,19	
Pag Pdents a 31/12/2008 CHR TOLOSA	627.658,08	
Pag Pdents a 31/12/2008 DESC	55.306,11	
Pag Pdents a 31/12/2008 XECS 2008	255.663,45	
Pag Pdents a 31/12/2008 Mv no concil	856.947,11	
Pag. Creditors per prestacions ajustat	136.021,55	-159.870.721,83
Pag. Subvenció Guarderia-Obserb Sostenib	-110.772,82	
Ajustament deficit 2007 I 2008	-31.053,52	
Obsv Sostenibi pagat 12/01/2009	18.000,00	-123.826,34
TOTAL PAGAMENTS ORDINARIS		-166.280.940,32

SITUACIÓ FINANCERA D'ORDINARI		30.573.897,33
PRESSUPOST FINANCER EXTRAORDINARI		857.899,66
Cob. Financers	1.334.791,93	
Recup Sent F93 intergestions	-36.000,00	
Iniciatives a Caceis	-37.520,00	
Interessos de CD al cpte especial CD	-405.482,97	
Pag. Financers	-1.652,70	
Cob - Pag ajustat	3.763,40	857.899,66
SITUACIÓ FINANCERA EXTRAORDINÀRIA		857.899,66
SITUACIÓ FINANCERA PRÈVIA		31.431.797,59
Inversions Financeres realitzades (Cptes Gest)	-33.439,36	
InvFinanceres realitzades Bancs Estrangers	33.439,36	
	-	
Inversions Financeres realitzades (Certif dipo)	31.583.064,34	
Inversions Financeres realitzades (Fons Premium)	1.586.914,42	
Inversions Financeres realitzades (IFT)	-	
-Talons en circulació	-265.007,53	
-ordres de pag en circulació	-890.243,11	
Efectiu Inspeccio	261,72	
cv usd a euros cc Andbank	0,02	
SITUACIÓ FINANCERA		280.658,78

Font: CASS
(Imports en euros)

De la revisió d'aquesta àrea s'extreuen les observacions següents:

Comptabilització de la tresoreria en data valor

L'entitat té la pràctica de comptabilitzar els moviments dels seus comptes bancaris per data valor. Per tant, els saldos de la tresoreria que es recullen a l'actiu del balanç de situació engloben únicament els pagaments i sortides de fons que han estat objecte de càrrec en compte. Aquelles operacions que s'han meritat a la data del tancament però que no s'han registrat en els comptes bancaris, figuren comptabilitzats en comptes transitoris que l'entitat presenta com a menor import dels saldos de tresoreria.

Compte de tresoreria

El compte de tresoreria està regulat a l'article 48.1.c de la LGFP establint-se que s'estructurarà en tres parts: cobraments i pagaments de pressupost, operacions extrapressupostàries i saldo o existència de tresoreria. Tot i que l'entitat ret un compte de tresoreria, aquest no s'ajusta estrictament al regulat per la LGFP.

Targes de crèdit

Els pagaments realitzats amb targes de crèdit no segueixen en el moment d'efectuar-se el procediment ni les fases previstes per la LGFP, si bé són objecte d'una regularització a posteriori. Es recomana l'adopció d'un procediment per a la utilització d'aquest sistema de pagament que s'ajusti a les previsions de la Llei.

2.3.6. Ajustaments per periodificació

Presenta la següent composició:

Concepte	Import
Seguretat Social espanyola	1.246.309,70
Seguretat Social francesa	578.989,89
Seguretat Social portuguesa	23.083,51
Altres ajustaments per periodificació	131.115,70
Total	1.979.498,80

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

Els saldos amb els organismes de la seguretat social d'altres països corresponen a prestacions meritedes pendents de ser facturades a la data del tancament de l'exercici.

2.3.7. Fons propis

El resum dels moviments comptabilitzats en aquest compte és el següent:

Concepte	Saldo inicial	Resultat de l'exercici	Aplicació del resultat	Saldo final
Reserves	684.728.851,27		43.156.192,36	727.885.043,63
Reserva tècnica de vellesa disponible	593.962.010,21		-423.921.016,47	170.040.993,74
Reserva tècnica de vellesa immobilitzada	27.273.261,38		468.465.353,23	495.738.614,61
Reserva facultativa de malaltia	19.710.497,02		-6.030.877,56	13.679.619,46
Reserva facultativa de malaltia complementària	43.783.082,66		4.642.733,16	48.425.815,82
Resultats de l'exercici	43.156.192,36	-39.973.560,78	-43.156.192,36	-39.973.560,78
Total patrimoni	727.885.043,63	-39.973.560,78	-	687.911.482,86

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS
(Imports en euros)

El detall dels resultats obtinguts en l'exercici és el següent:

Dèficit Gestió Malaltia General	-13.551.255,80
Superàvit Gestió Malaltia Complementària	3.875.683,21
Superàvit Gestió Vellesa	31.330.739,05
Superàvit Gestió Immoble	1.380.142,02
Dèficit Gestió Financera	-62.916.096,44
Dèficit Guarderia	-92.772,82
Total resultat de les gestions	-39.973.560,78

2.3.8. Creditors

Presenta el següent detall:

Creditors	Creditors pressupostaris	Creditors no pressupostaris
Seguretat social espanyola	2.556.579,58	
Seguretat social francesa	627.658,08	
Seguretat social Portuguesa	102.942,92	
Creditors per prestacions	541.633,59	
Creditors per prestacions retornades	387.543,99	
Creditors per serveis i subministraments	108.825,16	
Descomptes d'efectes	302.214,30	
Fiances a curt termini		214.694,44
Administracions públiques	11.738,11	
Altres	73.309,15	311,43
Total	4.712.444,88	215.005,87

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS

(Imports en euros)

Els saldos amb els organismes de la seguretat social d'altres països corresponen a prestacions meritades per beneficiaris de la CASS que, a la data del tancament de l'exercici, restaven pendents de pagar.

2.3.9. Ajustaments per periodificació

El saldo a 31 de desembre presenta el següent detall:

Concepte	Import
Seguretat social espanyola	2.281.377,42
Seguretat social Portuguesa	300.040,33
Altres ajustos per periodificació	160.448,39
Total	2.741.866,14

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la CASS

(Imports en euros)

Els saldos amb els organismes de la seguretat social d'altres països corresponen a prestacions meritades per beneficiaris de la CASS que restaven pendents de facturar per part dels referits organismes.

2.4. Romanent de tresoreria

L'estat retut per l'entitat ha estat el següent:

Conceptes			
1 (+)	Drets pendents de cobrament		9.524.742,07
(+)	del pressupost corrent	279.779,94	
(+)	de pressupostos tancats	19.526,97	
(+)	d'operacions no pressupostàries	9.225.435,16	
(-)	de cobrament dubtós	-	
(-)	drets cobrats pendents d'aplicació definitiva		
2 (-)	Obligacions pendents de pagament		4.927.450,89
(+)	del pressupost corrent	971.625,70	
(+)	de pressupostos tancats	3.740.819,32	
(+)	d'operacions no pressupostàries	215.005,87	
(-)	obligacions pagades pendents d'aplicació definitiva		
3 (+)	Fons Líquids		280.658,78
I Romanent de tresoreria afectat			
			-
II Romanent de tresoreria no afectat			
			4.877.949,96
III Romanent de tresoreria total (1-2+3) = (I + II)			
			4.877.949,96

Font: CASS

(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat es desprèn la següent observació:

Romanent de tresoreria afectat

El reglament financer de la CASS, i especialment els articles 6 i 7, regulen el destí dels excedents o estalvis de les seccions de malaltia i de la vellesa a la vegada que limiten les transferències entre ambdues seccions.

Aquesta regulació comporta a la CASS la necessitat de diferenciar l'origen dels excedents que ha obtingut, la seva aplicació i, en el cas que aquests excedents s'incloguin en el romanent de tresoreria, considerar-los com a romanents afectats.

La CASS no ha considerat en l'exercici 2008 cap import com a romanent de tresoreria afectat.

2.5. Contractació pública

De les mostres revisades en l'exercici no s'han observat incidències relatives a la contractació administrativa.

2.6. Altres aspectes a destacar

Així mateix, de la revisió efectuada s'han observat els següents aspectes a mencionar:

Remissió de comptes

L'article 12 de la Llei del Tribunal de Comptes de 13 d'abril de 2000 estableix que el Govern ha de presentar al Tribunal de Comptes abans de l'1 d'abril de l'any següent al del tancament de cada exercici els comptes de les entitats parapúbliques.

Els estats i comptes anuals han estat tramesos al Tribunal de Comptes en data 14 d'abril de 2009.

2.7. Fets posteriors

En data 3 d'octubre de 2008 el Consell General va aprovar la Llei 17/2008 de la seguretat social on, entre d'altres qüestions, es regulen les prestacions que són a càrrec d'aquest sistema públic.

Donat que l'aprovació d'aquesta llei produirà plenament els seus efectes en un període posterior a aquell que es revisa, no ha estat objecte d'aquesta fiscalització avaluar la raonabilitat de les provisions i reserves tècniques que l'entitat té dotades, especialment les relatives a la branca de vellesa, considerant els canvis normatius esmentats.

Derivat d'aquesta norma, i de les normes que l'han precedit, la CASS té adquirits uns compromisos de pagament futurs de les prestacions per jubilació o altres prestacions socials a les persones que cotitzen, d'acords amb els requisits que imposa la mateixa llei. L'entitat té dotades, en els seus fons propis, reserves tècniques destinades a atendre les obligacions futures que provenen de l'aplicació dels excedents obtinguts de les seves branques d'activitat.

Amb tot, a l'objecte de determinar la suficiència d'aquestes reserves tècniques o, en el seu cas, la necessitat de complementar-les, l'entitat s'haurà de dotar periòdicament d'estudis actuàrials que valorin les obligacions concretes per prestacions futures. La comparació d'aquestes obligacions concretes amb les reserves tècniques constituïdes permetrà determinar les provisions que, en el seu cas, correspongui dotar.

Aquest mateix criteri haurà de ser igualment aplicable a la funció asseguradora que porta a terme la CASS en el règim de pensions (viduitat, orfandat, ...) com en malaltia, invalidesa, accidents de treball, maternitat i defunció, pel que l'entitat haurà d'avaluar periòdicament les provisions tècniques, pròpies de l'activitat asseguradora, de les que s'haurà de dotar per a cobrir els riscos i compromisos derivat de les mateixes.

3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS

Altres observacions

- Els pagaments realitzats amb targetes de crèdit no segueixen en el moment d'efectuar-se el procediment ni les fases previstes per la LGFP. Es recomana l'adopció d'un procediment per a la utilització d'aquest sistema de pagament que s'ajusti a les previsions de la Llei. (nota 2.3.5)

4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS

Les observacions i recomanacions formulades en exercicis anteriors, que deriven de fets que segueixen pendents o de pràctiques que s'han mantingut en aquest exercici, amb les corresponents matisacions o actualitzacions en el cas que n'hi hagi, es recullen a continuació:

Relatives a la comptabilitat pública

- La CASS no efectua un seguiment pressupostari ajustat estrictament a la LGFP atès que al llarg de l'exercici no s'enregistren les diferents fases de l'execució dels pressupostos d'ingressos i de despeses, tal com ho preveu l'article 31 de la LGFP. Efectua un control ofimàtic per les despeses superiors a 7.500 euros i a través de la comptabilitat financera per les inferiors a aquest import. La liquidació pressupostària s'alimenta de la informació enregistrada en la comptabilitat financera, fet que comporta que contingui elements que, en no representar fluxos de tresoreria, no hi haurien de figurar. A més, el no enregistrament de les fases de l'execució pressupostària dificulta, i en alguns casos pot impedir, les verificacions en relació amb el compliment del principi d'anualitat regulat en l'article 14 de la LGFP. (nota 1.5 i 2.2)
- Tot i que la CASS ha efectuat un seguit de modificacions pressupostàries que, quan al fons, s'ajustarien als supòsits previstos per la LGFP i per la llei de pressupost de l'exercici, aquestes no han estat efectuades en el moment requerit per la normativa vigent, abans d'autoritzar i comprometre la despesa, sinó que han estat practicades al final de l'exercici, un cop la despesa ha estat autoritzada i compromesa i, en algun cas, fins i tot pagada. (nota 2.1.2)
- En la comptabilització dels ingressos, la CASS utilitza l'anomenat criteri de caixa, d'acord amb el qual, aquestes operacions es registren en el moment del seu cobrament, amb independència de la data de la seva acreditació. Aquesta pràctica és contrària al principi pressupostari d'anualitat, previst a l'article 14 de la LGFP i al principi comptable de meritament previst en el PGCP. (nota.2.2.1)
- El Pla general de comptabilitat pública del Principat d'Andorra és d'obligatori compliment, en els termes previstos per la Llei general de les finances públiques. La CASS ha efectuat per a l'exercici 2008, una presentació dels estats i comptes anuals segons preveu el Pla general de comptabilitat pública. Tanmateix, durant l'exercici, no utilitza les parts segona i tercera del pla en la seva integritat, és a dir, la totalitat del quadre de comptes i les definicions i relacions comptables, previstes en el mateix. (nota 2.3)

- En l'exercici 2008 la CASS no ha considerat cap import de romanent de tresoreria afectat, si bé la regulació que estableix el reglament financer comporta la necessitat de diferenciar l'origen dels excedents que ha obtingut, la seva aplicació i, en el cas que aquests excedents s'incloguin en el romanent de tresoreria, considerar-los com a romanents afectats. (nota 2.4)

5. CONCLUSIONS

De les verificacions efectuades d'acord amb procediments d'auditoria es desprèn que, excepte per les conseqüències que es deriven de les observacions contingudes en els apartats 3 i 4, i subjecte a les limitacions esmentades a la nota 1.5, els comptes anuals sotmesos a fiscalització expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera de la Caixa Andorrana de la Seguretat Social a 31 de desembre de 2008, dels resultats de les seves operacions i dels recursos obtinguts i aplicats, i de l'execució del pressupost d'ingressos i despeses corresponents a l'exercici anual acabat en la mateixa data i contenen, juntament amb la memòria que els acompanya, la informació necessària i suficient per a la seva interpretació i comprensió adequada, de conformitat amb els principis i normes comptables generalment acceptats recollits a la LGFP i al PGCP, i guarden uniformitat amb els aplicats en l'exercici anterior.

També es desprèn que, excepte pels aspectes descrits en el cos de l'informe, la CASS ha complert de forma raonable amb la legislació bàsica relativa a l'administració i control dels fons públics que li és aplicable per l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2008.

6. AL·LEGACIONS

D'acord amb allò que preveuen els articles 3 i 10 de la Llei del Tribunal de Comptes es va trametre a la Caixa Andorrana de la Seguretat Social el present informe per tal que pogués presentar les al·legacions que considerés oportunes.

Es transcriu a continuació la resposta rebuda:

Sr. Carles Santacreu Coma
President
Tribunal de Comptes
C/ Sant Salvador, 10 3er despatx 7
Andorra la Vella

Andorra la Vella, 25 de maig del 2010

Distingit senyor,

En relació al vostre escrit, de data 4 de maig del 2010, sobre la liquidació dels comptes de la CASS corresponents a l'exercici 2008, em plau annexar l'escrit d'al·legacions.

Atentament,

Joaquima Sol i Ordis
Directora general

**Al·legacions sobre les recomanacions i
observacions formulades en l'informe del
Tribunal de Comptes del tancament
pressupostari 2008**

Nota 1.3. Marc jurídic

La Llei 17/2008 referida a l'informe de fiscalització del 2008 no regula l'activitat econòmicofinancera, pressupostària i comptable de l'exercici 2008. Aquesta norma entra en vigor l'1 de novembre del 2009, i les disposicions de desenvolupament reglamentari han estat aprovades o en curs d'aprovació en l'exercici 2010.

Notes: 1.5 Les limitacions a l'abast i 2.2. Liquidació del pressupost, sobre les observacions d'execució de la despesa i dels criteris de comptabilització dels drets liquidats

En relació als comptes 2008, l'entitat estima que dona acompliment amb suficiència al principi d'annualitat, atès que:

Per a l'execució dels ingressos, la CASS incorpora al pressupost els drets econòmics liquidats durant l'exercici amb independència del període de què se'n deriven.

L'entitat per activitat i procediment reglamentari de recaptació, obté el seu recurs principal, la cotització, mitjançant la liquidació per l'acte de l'"auto declaració" realitzada pels declarants i per mesos vençuts. L'aplicació pressupostària del reconeixement es fa amb la recepció dels fons i la declaració. A l'aplicació pressupostària predomina el principi de prudència, l'ingrés efectiu es converteix en un recurs consolidat pel finançament de la despesa pressupostària de l'exercici.

Tot i això, la CASS veuria molt favorable que la interpretació dels extrems de la llei es regulessin per un reglament de comptabilitat pressupostària, com és d'aplicació en els països de l'entorn europeu, on es contempla l'especificat i activitat de les respectives Seguretats Socials.

Pel que fa al principi de meritament, estipulat al PGCP, la CASS considera que els drets que obre van lligats a l'ingrés consolidat mitjançant el cobrament efectiu. Aquest extrem, i dins del marc de les noves normes que desenvolupen la recaptació i de reconeixement d'obertura de drets que marca la llei 17/2008, la CASS preveu, quan s'escaigui, que estarà en mesura d'ajustar-se a aquest principi a nivell de resultat de comptabilitat financera.

Per a l'execució de la despesa, incorpora les despeses liquidades i pagades durant l'exercici, tot i que, atès a la manca d'un sistema de control pressupostari adequat, l'any 2008 ha estat efectivament difícil efectuar les verificacions, i registrar les fases pressupostàries.

Indicar que pel seguiment pressupostari, la CASS ha implantat un sistema integrat de comptabilitat financera i de control pressupostari, amb la finalitat d'acomplir amb els preceptes i principis estipulats en la LGFP. Aquest sistema d'informació ERP s'ha posat en marxa a partir de maig del 2009.

Nota 2.1.1. Classificació funcional de la despesa

En relació a l'estructura pressupostària en funcions, programes i projectes que requereix la LGFP,

Recullin les recomanacions d'exercicis anteriors del Tribunal de comptes, en l'exercici 2009 s'ha fet aquesta estructuració per a l'elaboració i execució al nou sistema ERP SAP de comptabilitat pressupostària. Aquesta estructura s'explica al pressupost 2009.

Nota 2.1.2. Modificacions pressupostàries

En relació a l'aprovació de les modificacions pressupostàries, la dificultat de realitzar comptabilitat pressupostària sense eina adequada comporta l'aprovació en dates properes al tancament d'exercici i que els òrgans de Govern de la CASS les validen amb la presentació de comptes.

Amb la implantació del ERP SAP de comptabilitat pressupostària, les fases pressupostàries i modificacions queden recollides i es fa el control de disponibilitat del pressupost per als crèdits, tant a nivell de partida concreta com a nivell del grup de vinculació jurídica, anomenada borsa de vinculació, definida per programa pressupostari i concepte econòmic.

Nota 2.3. Balanç i resultat economicopatrimonial. Observacions sobre l'aplicació del Pla general de comptabilitat pública

A l'exercici 2009 s'ha fet l'adequació coincidint amb el canvi de sistema de comptabilitat integrat implantat al maig del 2009. La CASS segueix les directrius marcades per el PGCP, el quadre de comptes i relacions previstes, incorporant, on no ho té previst la norma comptable, el quadre de comptes necessari per la correcta identificació del nucli de la seva activitat, fonamentalment el grup relatiu a les prestacions del sistema de seguretat social.

Per al grup 6. Prestacions i despeses per naturalesa. L'estructura del grup 6 respon, en general, a la prevista en el PGCP, sense més diferències que les relatives a les despeses pròpies de la Seguretat Social, les prestacions de protecció social reconegudes per llei.

La despesa corresponent a les diferents prestacions del sistema de la Seguretat Social es recull mitjançant els comptes del subgrup 60 i el 61. S'utilitzen les comptes de tres dígits per recollir les principals prestacions segons la natura, reservant les comptes de quatre dígits per aquells que requereixen un major detall informatiu.

La conveniència de reflectir en subgrups independents les prestacions del sistema de Seguretat Social, és el motiu d'utilitzar els subgrups destinats per el PGCP a les compres i consums, donat la seva escassa o nul contingut d'aquests conceptes per la Seguretat Social Andorrana.

Per al grup 7. Cotitzacions i ingressos per naturalesa. L'estructura del grup 7 és conforme, en general, amb el PGCP. S'ha variat el contingut del grup 72 del PGCP, per recollir els ingressos per cotitzacions, la principal font de recursos de la Seguretat Social. El subgrup s'ha estructurat en dos comptes de tres dígits, 729 i 728, amb el objectiu d'identificar el moment de liquidació de la cotització, en període voluntari o de constrenyiment, i diferenciant dins de cadascuna, els diferents règims d'afiliació.

Tot i així, la CASS veuria molt favorable l'elaboració d'una adaptació del PGCP que reculli les especificats de la seva activitat com és d'aplicació ens els països de l'entorn europeu per les respectives Seguretats Socials.

Nota 2.3.1. Immobilitzat. Observacions sobre l'inventari d'obres d'art

La CASS ja disposa d'una valoració de les obres d'art, en base al preu d'adquisició, junt amb la corresponent assegurança i cobertura documental. Indicar que actualment no existeix cap obra d'art en règim de cessió.

Nota 2.3.2. Immobilitzat financer i variació d'actius. Observacions sobre la Comissió especial de seguiment de les inversions de la CASS i sobre les pèrdues dels mandats de gestió

Tal i com especifica l'informe rebut, existeixen dos comissions relacionades amb els fons de reserves de la CASS.

S'entén que les comissions que van ésser creades pel Consell General en la sessió ordinària del 30 de juliol de 1993 tenien un paper rellevant en un moment clau de la història de la CASS. Tanmateix, les responsabilitats de gestió dels fons de reserves de la CASS requeien en el Consell d'Administració d'aquesta organització.

En la sessió del 28 de febrer de 2007, el Consell d'Administració va crear una Comissió Delegada pel Seguiment dels Fons de Reserves amb l'objectiu de donar un major seguiment als fons de reserves de la CASS i d'acord amb les recomanacions de l'AISS (Associació Internacional de Seguretat Social). L'AISS recomana la creació de comissions tècniques amb l'objectiu de donar un seguiment específic a les diverses inversions de les seguretats socials i de mantenir-les al marge de decisions polítiques, les quals poden afectar l'objectiu final d'aquestes inversions. En el cas de la CASS, la Comissió Delegada té un poder de decisió limitat. La seva principal missió consisteix en verificar que les entitats que gestionen els fons de reserves compleixin el mandat de gestió. Per dur a terme aquesta tasca, la Comissió Delegada utilitza els següents mecanismes:

- Elaboració d'un quadre de comandament mensual en el qual es comprova que les carteres de la CASS compleixin amb el mandat de gestió.
- Reunions periòdiques amb totes les entitats.
- Seguiment de les butlletes de compra i venda d'actius amb l'objectiu que es respectin les tarifes establertes en els mandats de gestió.
- Seguiment diari del benchmark a través de Bloomberg amb l'objectiu de tenir una aproximació del comportament de les carteres, les quals es reben a finals de cada mes.

Tot i que en el seu moment de creació la Comissió Delegada només es podia crear via reglament intern de la CASS, la seva composició i actuació queda elevada a nivell de Llei a partir de l'entrada en vigor de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de seguretat social, tal i com disposa l'article 85 de la Llei esmentada.

En data 29 d'octubre de 2008, vista l'evolució dels mercats financers com la sèrie d'actuacions que s'havien pres, el Consell d'Administració de la CASS va convocar una reunió amb el Sr. Josep Sabaté, representant del Consell General en la Comissió Tècnica de Seguiment i Desinversions de la CASS. Només a l'iniciar la reunió, el Sr. Sabaté va comentar que, *com a representant de l'empresa Ernst&Young, tenia sentit la seva col·laboració quan calia tractar d'actius a desinvertir i entén que no li correspon valorar l'estratègia en la gestió dels fons de la CASS.*

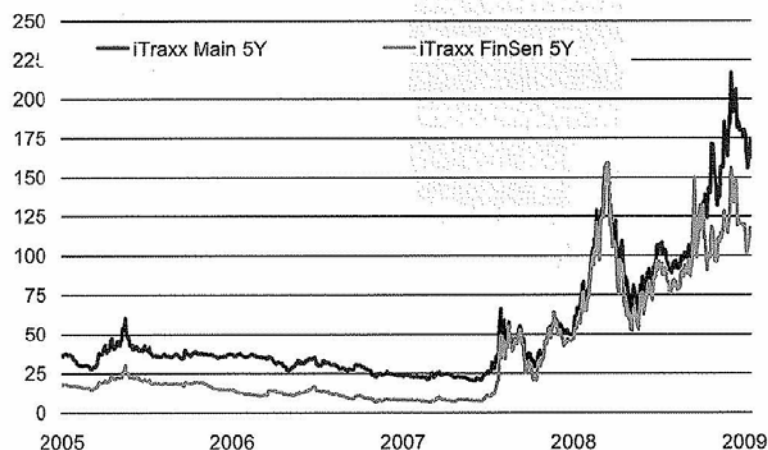

Tanmateix, el Sr. Sabaté no va tenir inconvenient en seguir la reunió i va, fins i tot, donar una valoració tècnica en alguns aspectes que estaven, en aquell moment, en reflexió com la valoració de la cartera de renda fixa a venciment.

S'adjunta amb el número 1, l'acta de la Comissió Tècnica de Seguiment de les Inversions i Desinversions de la CASS.

Pèrdues dels mandats de gestió

Tal i com es va explicar en els Estats Financers corresponents a l'any 2008, l'evolució dels mercats va ésser excepcional, donant peu a situacions mai vistes anteriorment. Tant els índexs de renda variable com els de renda fixa van patir caigudes considerables. Com a exemple d'aquest fet, els gràfics adjuntats a continuació mostren, d'una banda, l'evolució del S&P durant l'any, on s'observa que aquest índex no havia baixat més d'un 40% des de l'any 1931. D'altra banda, també es pot observar l'evolució dels derivats de crèdit Itraxx, on es constata l'ampliació del spread que es va viure des de principis de l'any 2008. Cal recordar que, a partir de la fallida de Lehman Brothers el dia 17 de setembre de 2008, va créixer la percepció del risc sistèmic amb índexs a uns nivells mai observats anteriorment com la volatilitat de la borsa al 70%, de la divisa al 20%, d'un bo alemany al 10% i amb taxes de fallida implícites al 50%. Aquests problemes extraordinaris requerien solucions extraordinàries com van ser la recapitalització dels bancs per part dels governs, la garantia dels Estats en qualsevol transacció interbancària, entre d'altres. Calia recuperar la confiança per evitar el risc sistèmic.

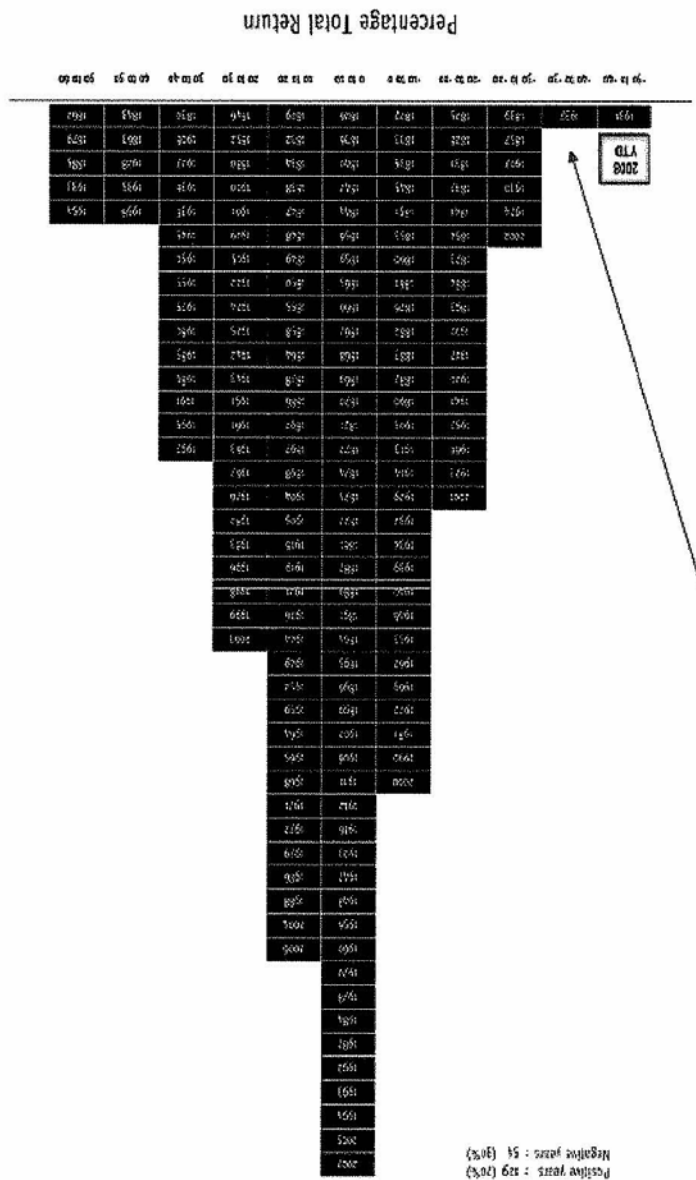

Gràfic 1: Evolució del Itraxx global i Itraxx financer 2005-2009

Font: Bloomberg

Index de crèdit Itraxx							
Índexos 5a	Spread	Var dia	Var. Any	Índexos 10a	Spread	Var dia	Var. Any
Europe	164,4	-6,6	-10,7	Europe	142,6	-5,1	-8,0
Hi Vol	389,1	-19,9	-78,7	Hi Vol	310,8	-14,6	-58,3
Crossover	1060,8	-26,3	35,8	Crossover	894,3	-21,9	40,2
Subsectors 5a	Spread	Var dia	Var. Any	Subsectors 10a	Spread	Var dia	Var. Any
Senior financer	117,8	-8,2	-0,5	Senior financer	117,7	-7,0	0,2
Sub financer	183,8	-12,7	-24,9	Sub financer	193,0	-6,1	-16,0
Non financer	216,4	-2,7	-34,8	Non financer	188,2	-1,1	-24,7

S&P Index van 1825 tot 2007

Bron: Value Square Asset Management, Yale University

Gràfic 2: Evolució del S&P del 1825 al 2008

Font: Societat Générale Asset Management

2

A l'estar el fons de reserves de la CASS invertit en actius que cotitzen als mercats, el fons de reserves de la CASS no va poder evitar el contagi dels mercats durant aquell any. Tanmateix, cal tenir present una sèrie de punts que van ajudar a pal·liar els efectes dels mercats i els quals s'enumeren a continuació:

1. Entrada en vigor del nou mandat de gestió

L'actual mandat de gestió va ésser aprovat el 30 d'octubre de 2007 pel Consell d'Administració i va entrar en vigor l'1 de gener de 2008. Es recorda que el mandat de gestió aprovat en aquell moment i actualment en vigor autoritza la inversió en renda variable, renda fixa i altres actius, distribuïts en la següent ponderació: un mínim del 65% en renda fixa i un màxim del 10% en altres actius. La política d'inversió fixada inclou altres restriccions a part de la distribució d'actius. S'ha establert un benchmark que serveix per mesurar i comparar els resultats i poder definir la comissió d'èxit dels gestors. Es resumeix, a continuació, les principals restriccions que el mandat imposa i que totes les entitats han de complir:

- Divisa: es pot tenir un mínim d'un 75% de la cartera en euros i un màxim del 25% de la cartera en altres divises sense cobrir. Les divises autoritzades a tenir sense cobrir són: dòlar americà, dòlar canadenc, dòlar australià, ien japonès, lliura esterlina, franc suís, corona danesa, corona sueca i corona noruega.
- Renda variable: cada actiu pot pesar un màxim del 2,5% de la cartera, excepte en el cas d'un actiu de renda variable que repliqui un índex de referència. En aquest cas, el màxim que es pot tenir és un 6,25% de la cartera per actiu.
- Renda fixa: cada actiu pot pesar un màxim del 6,5% de la cartera. Si l'emissor és privat, el màxim s'aplica per totes les obligacions que es tinguin d'aquest emissor en la cartera. Si l'emissor és públic, el màxim s'aplica per emissió. Els ràntings mínims que han de complir les inversions de renda fixa és AA, segons Moody's o Aa2, segons S&P.
- Altres actius: el màxim que es pot tenir en un fons de gestió alternativa és un 2,5% de la cartera. Per un producte estructurat, el màxim és del 5% de la cartera.
- Utilització de derivats: per cobrir, la seva utilització no té límit. En cas d'inversió, el màxim que es pot invertir en un derivat de renda variable és un 6,25% per línia. Per un derivat de renda fixa, el màxim és un 6,5% per línia.
- Inversions no autoritzades a tenir: capital risc, inversió immobiliària i commodities.

Des de l'entrada en vigor del mandat en data 1 de gener de 2008, la Comissió Delegada va iniciar una reestructuració de les carteres de cada entitat, el qual va permetre reduir la part d'altres actius d'una forma substancial, tal i com es pot veure a continuació analitzant l'evolució trimestral de les carteres:

Distribució dels actius a 31/01/2008

	Renda fixa	Renda variable	Altres actius
Andbanc	62,56%	18,59%	18,85%
BIBM	58,62%	12,14%	29,25%
BPA	69,04%	20,42%	10,53%
BSA	82,05%	12,33%	5,62%
Crèdit Andorrà	46,33%	20,84%	32,83%
C.A.A.M	86,18%	13,82%	0,00%
Société Générale	73,07%	25,50%	1,43%
Amex	39,82%	21,78%	38,40%
TOTAL	61,91%	18,08%	20,01%

Distribució dels actius a 31/03/2008

	Renda fixa	Renda variable	Altres actius
Andbanc	61,72%	18,89%	19,40%
BIBM	61,38%	12,67%	25,95%
BPA	65,76%	23,50%	10,74%
BSA	77,67%	14,49%	7,83%
Crèdit Andorrà	59,03%	23,20%	17,77%
C.A.A.M	86,18%	13,82%	0,00%
Société Générale	79,19%	19,01%	1,80%
Amex	47,55%	23,67%	28,78%
TOTAL	66,16%	18,30%	15,54%

Distribució dels actius a 30/06/2008

	Renda fixa	Renda variable	Altres actius
Andbanc	66,62%	20,70%	12,69%
BIBM	63,44%	14,91%	21,65%
BPA	65,38%	23,72%	10,91%
BSA	76,50%	16,58%	6,92%
Crèdit Andorrà	69,65%	18,65%	11,70%
C.A.A.M	87,45%	12,55%	0,00%
Société Générale	70,57%	19,41%	10,02%
Amex	59,43%	25,00%	15,56%
TOTAL	69,65%	18,10%	12,25%

Distribució dels actius a 30/09/2008

	Renda fixa	Renda variable	Altres actius
Andbanc	75,45%	14,56%	9,99%
BIBM	72,67%	14,93%	12,40%
BPA	66,08%	22,82%	11,10%
BSA	74,87%	16,08%	9,06%
Crèdit Andorrà	68,78%	18,50%	12,73%
C.A.A.M	78,34%	21,66%	0,00%
Société Générale	66,92%	22,83%	10,25%
Amex	64,99%	25,31%	9,70%
TOTAL	71,64%	18,52%	9,84%

Distribució dels actius a 31/12/2008

	Renda fixa	Renda variable	Altres actius
Andbanc	69,23%	22,58%	8,19%
BIBM	75,26%	16,29%	8,45%
BPA	67,97%	27,30%	4,73%
BSA	79,75%	11,68%	8,58%
Crèdit Andorrà	77,19%	12,67%	10,14%
C.A.A.M	77,53%	22,47%	0,00%
Société Générale	71,85%	17,93%	10,22%
TOTAL	74,32%	17,94%	7,74%

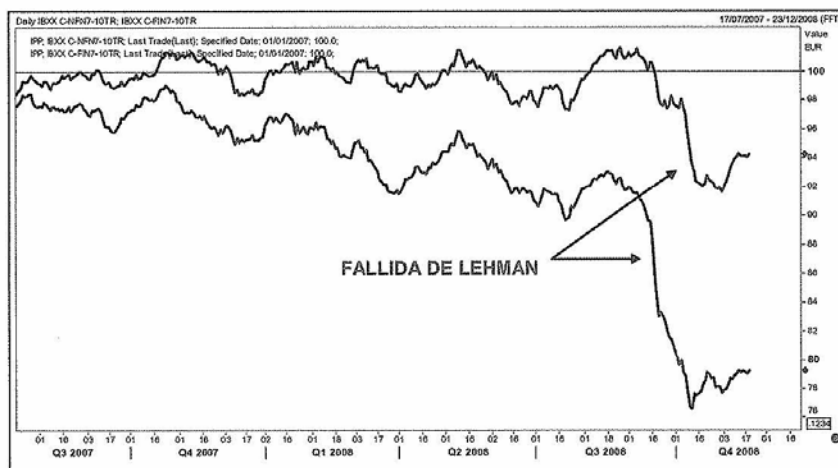
Taula 1: Evolució trimestral dels diferents mandats de gestió any 2008

Font: Elaboració pròpia

Es recorda que la part d'altres actius inclou tots aquells productes que es consideren productes estructurats, fons de gestió alternativa i altres actius que tenen una estructura muntada a sobre d'un actiu de mercat. L'actual mandat de gestió limitava la presència d'aquest tipus d'actiu ja que es pot invertir, com a màxim, fins a un 10% de la cartera. Aquesta pràctica va permetre reduir el pes de cada línia i obtenir una diversificació en cada cartera ja que es pot tenir un màxim del 2,5% de pes per cada producte. A més, cal tenir present que aquests tipus d'actiu van ésser molt castigats durant l'any 2008. Es va descobrir que molts productes estructurats que tenien el capital garantit cotitzaven a la par o per sobre de la par i tenien una alta qualitat creditícia, gairebé sempre de AAA. En canvi, si es volien vendre a mercat, podia ésser que es trobés preu per sota de 50 i, fins i tot en alguns casos, que no hi hagués cap contrapartida que cotitzés preus. Aquests efectes es van veure cap a finals d'any de l'any 2008, quan les carteres de la CASS ja havien estat sanejades.

2. Valoració dels actius del fons de reserves a preu de mercat

Com a altre punt a destacar en l'evolució de les carteres durant l'any 2008, cal comentar que tots els actius de la cartera es van valorar a preu de mercat. En data 9 de maig de 2008, la Comissió Delegada va demanar a totes les entitats que valoressin tots els actius de la cartera a preu de mercat a través d'una nota informativa. La Comissió Delegada entén que cal saber el preu que té cada actiu en temps real. Aquesta metodologia de valoració va penalitzar les carteres durant el 2008 ja que, donades les circumstàncies de mercat viscudes, tots els actius, inclòs la renda fixa, van baixar de preu per la manca de liquiditat que existia en el mercat. Les obligacions que es tenien en cartera van baixar substancialment de preu per les vendes massives que hi va haver a partir del setembre 2008, moment que coincidí amb la fallida de Lehman Brothers. Aquesta situació queda plasmada en el gràfic següent, on s'observa la caiguda de preu que va tenir l'index de renda fixa IBOXX, separant el comportament de les obligacions financeres de les no financeres. Es recorda que aquest index només inclou obligacions considerades d'investment grade, i que, per tant, entren per ràting en el mandat de gestió de la CASS:

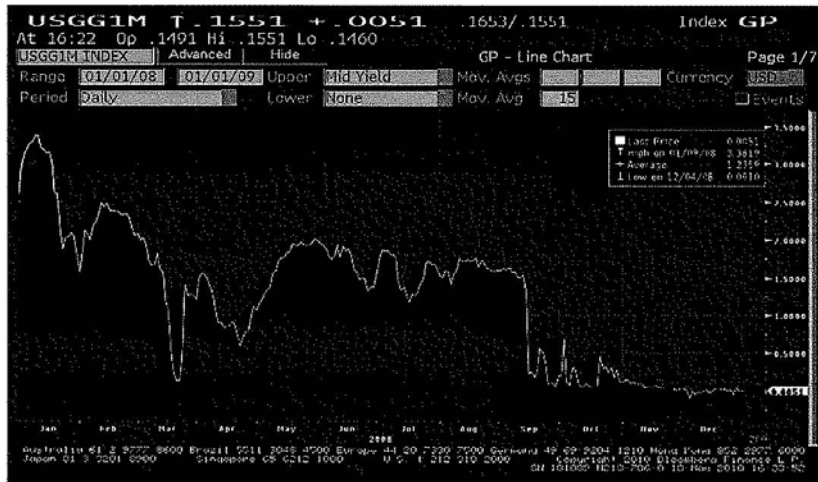
Gràfic 3: Evolució de l'IBOXX (Financer i no financer) 3T2007-4T2008

Font: Elaboració pròpia

A partir del mes de setembre 2008, coincidint amb la fallida de Lehman Brothers i la incertesa sobre el futur del mercat, les vendes a mercat van ésser indiscriminades i es va viure el que s'anomena un "flight-to-quality", significat que els inversors venen els actius a qualsevol preu i es dirigeixen cap a actius considerats molt segurs i sense risc. Per tant, tot i que no es van produir vendes massives en les carteres del fons de reserves de la CASS, els actius que en formaven part van baixar de valor ja que s'aplicava el preu de mercat d'aquell moment.

Els principals actius-estrella del "flight-to-quality" són el bund alemany i els bons americans. En el gràfic següent, es pot observar que les rendibilitats assolides per les lletres del tresor americanes van ésser negatives en algun moment de l'any i molt pròximes a 0% a partir del mes de setembre 2008. Aquest fet mostra les excepcionals circumstàncies que es van viure en el mercat i les quals van entrenar els inversors a dirigir-se cap a actius sense risc, encara que amb rendibilitats pràcticament nul·les, veure negatives en alguns moments.

de

Gràfic 4: Rendibilitat de les lletres del tresor americanes a un mes (2008)

Font: Elaboració pròpia

La Comissió Delegada vol destacar que es va voler mantenir una línia coherent pel fons de reserves de la CASS. S'entenia que les circumstàncies d'aquell moment eren excepcionals i que calia mantenir la calma i actuar amb coherència. Addicionalment, la Comissió Delegada va creure convenient respectar el comunicat tècnic que va emetre l'INAF per les entitats bancàries, en data 4 de juliol de 2008 i on recordava l'obligatorietat de valorar els actius de les carteres dels clients a preu de mercat o al seu preu raonable, en el cas que els actius no estiguin cotitzats. Estant les carteres de la CASS gestionades per les diferents entitats bancàries, s'entenia, tant des del Consell d'Administració com des de la Comissió Delegada, que les carteres no es podien valorar a venciment ja que la CASS no és el gestor final i, per tant, no pren el compromís de mantenir l'actiu fins a venciment i d'anar periodificant el cupó fins a venciment.

3. Decisions preses durant el 2008

a. Canvi de gestor dins de CAAM

Dins de Crèdit Agricole Asset Management (més endavant, CAAM), la cartera de la CASS es gestionava des de Londres. La metodologia de gestió que s'aplicava a la cartera de la CASS era tipus VaR. Aquesta metodologia és coneguda per la seva capacitat de limitar les pèrdues en moments negatius, a canvi de tenir una pujada capejada. No obstant això, aquesta estratègia ja no va donar els fruits que s'esperaven al 2007. Es recorda que CAAM va ésser l'única entitat que va obtenir una rendibilitat negativa i aquesta es va situar en el -0,32%. A l'inici del 2008, la Comissió Delegada veia com l'estratègia seguia donant mals resultats.

Davant d'aquesta situació, la Comissió Delegada va informar als representants de l'entitat de la voluntat de no continuar amb la gestió de la cartera a través de la metodologia VaR i de buscar un altre tipus de gestió més adequat per la CASS dins de CAAM. Els representants de CAAM es van comprometre a donar una resposta en els millors terminis. Veient que CAAM no contestava a la petició de la CASS, es va sol·licitar cancel·lar el contracte amb CAAM. En aquest moment, l'entitat reacciona i demana de celebrar una reunió on es presentarà un nou equip de gestió que pot satisfer millor les necessitats de la CASS. La reunió se celebra el 12 de juny de 2008 i es presenta un equip de gestió de París. La proposta que fa aquest equip a la CASS es basa en un estil de gestió més tradicional de la cartera, complint amb els límits

[Handwritten signature]

establerts en el mandat. La Comissió Delegada s'emporta una bona impressió de l'equip i decideix proposar al Consell d'Administració aquest canvi de gestió i d'equip. En la sessió del 25 de juny de 2008, la Comissió Delegada exposa la seva valoració sobre el canvi de gestió al Consell d'Administració. Aquest últim aprova el canvi i es fa efectiu el canvi de gestió de Londres a París l'1 de juliol de 2008. Aquest canvi de gestor va resultar ésser un èxit a finals de l'any 2008 i va permetre tenir una cartera gestionada de forma tradicional, sense tenir metodologies que requereixen la compra de molts productes derivats i les quals poden, fins i tot, arribar a palanquejar les carteres en moments puntuals, incrementant el risc de volatilitat i de pèrdues en les carteres.

b. Rescissió de la cartera amb Amex

American Express (més endavant, Amex) gestionava, des de l'any 1996, part dels fons de reserves de la CASS. La gestió es feia des de Miami. El primer contacte que va tenir la Comissió amb l'entitat va ésser el 14 de juny de 2007. Al poc temps d'haver fet la reunió, el responsable de la cartera de la CASS va anunciar a la Comissió Delegada que marxava d'Amex. Posteriorment, al setembre de 2007, l'entitat comunica a la CASS que la branca de banca privada d'American Express ha estat adquirida per Standard Chartered, que és un banc britànic. Per tant, a l'estar la cartera de la CASS dins de la branca privada, la cartera de la CASS passa a les mans d'una altra entitat. Els gestors d'Amex expliquen a la Comissió Delegada que aquesta adquisició no

comportarà cap canvi a nivell de la gestió de la cartera de la CASS. Els gestors també comenten que l'absorció de la branca privada d'Amex per part de Standard Chartered es farà efectiva a finals del primer trimestre de 2008.

La segona reunió que es va mantenir amb l'entitat va ésser el 15 de novembre de 2007. Es recorda que, en aquesta data, el Consell d'Administració ja havia aprovat el nou perfil de risc i que la Comissió Delegada va convocar a les entitats que gestionaven el patrimoni de la CASS per presentar-li's el nou mandat de gestió, amb l'objectiu d'intercanviar impressions i de millorar qualsevol aspecte que les entitats creguessin necessari. Durant aquesta reunió, la Comissió Delegada destaca als representants de l'entitat els canvis significatius que caldrà fer per adaptar-se al nou mandat. En aquells moments, la cartera d'Amex estava invertida en més d'un 40% en productes de gestió alternativa (hedge funds) i també estava altament invertida en productes estructurats, els quals els gestors consideraven com actius de renda fixa. La Comissió comenta a l'entitat que tant els hedge funds com els productes estructurats es consideren altres actius i que caldrà establir, conjuntament, un calendari de vendes per anar adequant progressivament la cartera als nous límits del mandat. Als pocs dies de la reunió i sense encara haver establert el calendari de vendes, l'entitat comença a vendre productes estructurats de forma no coordinada amb la Comissió i les vendes afecten negativament la rendibilitat de la cartera. Al maig del 2008, es detecta la compra d'un producte de renda fixa per sota de ràting. La Comissió Delegada exigeix la seva venda sense que afecti negativament a la rendibilitat de la cartera ja que el mandat especifica el ràting mínim de renda fixa. Se celebra un conference-call amb l'entitat el 12 de juny de 2008 i es tracta aquest tema. L'entitat no vol abonar la pèrdua provocada per la venda de l'actiu. Finalment, l'entitat proposa retrocedir la comissió de gestió del segon trimestre i part de la comissió del primer trimestre per compensar les pèrdues derivades d'aquesta operació fora de mandat. El 17 de setembre de 2008, es detecta un altre producte fora de mandat. En aquest cas, es constata que s'ha fet la compra d'un fons d'inversió de renda fixa per un pes molt superior al qual està establert en el mandat. Mentrestant, entre el mes de maig i setembre, l'entitat sol·licita canviar un producte classificat com a altres actius de renda variable, i augmentar el percentatge invertit fins al 6,25% des del 2,5%. A més, l'entitat sol·licita poder invertir en un fons de capital risc que compra terrenys a Dubai.

El 15 d'octubre de 2008, la Comissió Delegada convoca una sessió extraordinària de Consell d'Administració on exposa els esdeveniments ocorreguts amb l'entitat i proposa repatriar els diners d'Amex cap a Andorra. A més, la Comissió Delegada destaca al Consell d'Administració la situació actual que s'està vivint. Tot i que segurament no és el moment adequat per desfer

posicions, la Comissió Delegada recalca que s'està immers en una crisi de confiança i que la Comissió Delegada ha perdut la confiança en uns gestors que han demostrat en reiterades vegades un baix coneixement dels límits del mandat de gestió i la poca voluntat en establir un nivell de comunicació més alt. El Consell d'Administració aprova la decisió, la qual es comunica als gestors d'Amex en els dies següents.

4. Taula comparativa dels fons de pensió

L'evolució i rendibilitat d'altres fons de pensió, tant públics com privats, els quals estan invertits a través d'actius cotitzant a mercat, mostren que el fons de reserves de la CASS no va ésser un cas aïllat durant el 2008 i que cap fons de reserves públic de la zona-euro va poder evitar les pèrdues. Es compara expressament el fons de reserves de la CASS amb els de la Zona Euro ja que inverteixen la majoria dels seus actius en euros per tenir les pensions referenciades a l'euro. Els fons de pensió d'altres zones geogràfiques estan invertits en altres monedes i tenen l'efecte de la seva pròpia divisa sumat a la rendibilitat obtinguda.

		Distribució d'actius a 31/12/2008	Rendibilitat de 01/01/08 al 31/03/08	Rendibilitat de 01/04/08 al 30/06/08	Rendibilitat de 01/07/08 al 30/09/08	Rendibilitat de 01/10/08 al 31/12/08	Rendibilitat acumulada 2008
EUROPA	Fonds de Réserve pour les retraités (França)	49%RV-36%RF-14%MM	-8,40%	-1,70%	-4,40%	-10,30%	-24,80%
	ABP (fons de pensió dels funcionaris i professors d'Holanda)	48,9%RV-44,8%RF-6,3%AA	-9,80%			-11,50%	-20,20%
	CASS	18%RV-74%RF-8%AA	-2,74%	-0,91%	-1,68%	-3,33%	-8,66%
	National Pensions Reserve Fund (Irlanda)	58%RV-22%RF-10%MM-4,5%MI-4%K risc-1,5% AA	-10,50%	-1,50%	-5,30%	-12,20%	-29,50%
	Government Pension Fund (Noruega)	53%RV-47%RF	-5,40%	-2,10%	-7,70%	-9,90%	-25,10%
	State Pension Fund (Finlàndia)	31%RV-61%RF-8%AA	-5,60%	-0,80%	-9,40%		-15,80%
	AMÈRICA DEL NORD	Canadian Pension Plan (Canadà)	57,5%RV-32%RF-7,1%MI-3,4%K risc	-0,83%	1,00%	-8,50%	-6,70%
Calpers (fons de pensió dels funcionaris de Califòrnia)		53,9%RV-26,3%RF-8,3%MM-11,5%MI	Informació no disponible per trimestres				-27,00%
ÀSIA	Japan's Government Pension Investment Funs (Japó)	75,9%RF Japó-9,46%RV Japó-7,82% RF estrangera-6,66% RV estrangera	-6,41%	-9,13%			-15,54%
	South Korea state-run pension fund (Corea del Sud)	29,7%RV-66,4%RF-3,9%MM	Informació no disponible per trimestres				-0,75%

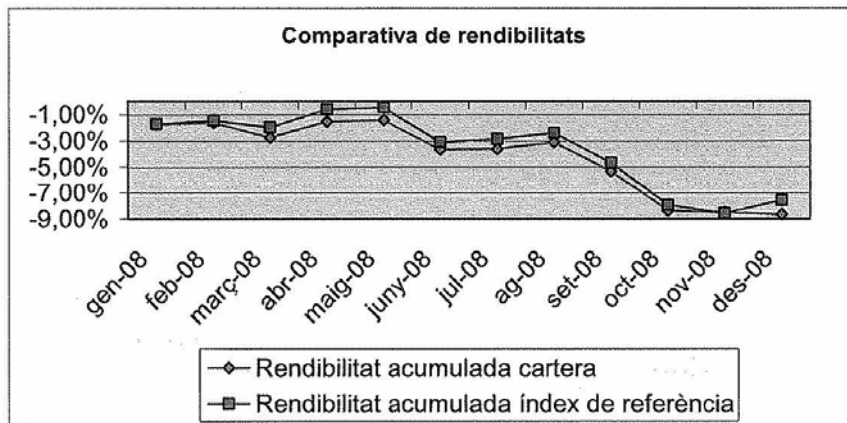
Taula 2: Taula comparativa de l'evolució de varis fons de reserves públics 2008

Font: Elaboració pròpia

5. Conclusions

La Comissió Delegada entén que tant el Consell d'Administració com ella mateixa van actuar d'una forma prudent durant l'any 2008. El nou mandat de gestió va permetre ordenar les carteres a principis d'any i fer front, d'una millor manera, al final de l'any 2008, en el qual es van concentrar la majoria de baixades fortes dels mercats. En el gràfic següent, s'observa l'evolució durant tot l'any de la cartera i on es pot observar que la cartera va baixar substancialment a partir del mes de setembre 2008.

Gràfic 5: Evolució mensual del fons de reserves CASS i benchmark durant el 2008

Font: Elaboració pròpia

A més, el Consell d'Administració de la CASS va decidir, des de principis d'any, no fer aportacions a les carteres gestionades i invertir tots els excedents que s'anaven generant mensualment a través de certificats de dipòsit. La rendibilitat final obtinguda va ésser del +4,47% per l'any 2008, el qual va permetre millorar la rendibilitat global de la cartera en +0,42%.

No es considerava encertada la decisió de vendre tots els actius de la cartera i invertir-los a través de certificats de dipòsit. Es recorda que vendre una cartera de més de 600 milions d'euros no és fàcil i que s'haurien tingut que acceptar les contrapartides que fossin a mercat. A més, cal tenir en compte el cost que hauria suposat aquesta decisió. Totes les vendes i compres, tant d'accions com d'obligacions, tenen uns costos ja que es venen a través d'una entitat bancària i posteriorment, d'un broker. El mandat de gestió fixa uns costos màxims d'intermediació, però existents, en qualsevol tipus de transacció. Un cop tots els actius venuts i invertits a través de certificats de dipòsit, cal tenir present els riscos que s'assumeixen. Els diners estan en els balanços de les entitats a través de les quals es constitueixen els certificats de dipòsit i, per tant, es corre el risc de què l'entitat faci fallida i es perdi tota la inversió ja que, en aquest cas, no existeix un mercat secundari operatiu. Per tant, el risc que s'assumeix és el de la pèrdua total dels actius. Aquest exemple no és aplicable als actius que es tenen actualment sota mandat de gestió ja que, tot i estar gestionats a través d'una entitat bancària, estan dipositats en una altra entitat. Aquests actius estan fora de balanç de l'entitat gestidora en qüestió. A més, amb l'objectiu d'obtenir la major diversificació possible, les diferents entitats solen tenir diferents dipositaris, en funció del tipus d'actiu del qual es tracti. Totes les accions dels diferents clients d'una entitat bancària estan dipositades a una entitat diferent de les obligacions i bons dels clients d'aquesta mateixa entitat.

Vista aquesta reflexió, es creu oportú reprendre un comunicat de la AISS (Associació Internacional de la Seguretat Social), el qual va especialment dirigit als petits Estats i que recorda la vulnerabilitat que tenen sovint aquests Estats en alguns aspectes. Concretament, el comunicat de l'AISS comenta:

*"Many small countries with significant social security funds (in terms of GDP) experience asset concentration in certain sectors or certain industries. When this is coupled with laws preventing or highly restricting foreign investment, the allocation of assets and level of diversification becomes sub-optimal, exposing the portfolio to substantial risk. Small countries become very poorly protected against country risk, exchange rate risk, and sector risk."*¹

Per tant, el fons de reserves de la CASS està en línia amb aquest comunicat, que reforça la decisió de la Comissió Delegada d'invertir els fons de reserves de la CASS a llarg termini.. Analitzant la taula comparativa dels diferents fons de reserves públics a 31/12/2008, s'observa que tots els fons de pensió públics estan majoritàriament invertits en renda variable i renda fixa. Un cop els actius seleccionats, la ponderació de cada un d'ells és una decisió que ha de prendre cada país, en funció de les seves necessitats d'utilització de capital i de la seva aversió al risc. Analitzant la taula, es constata que la distribució d'actius seleccionats pel Consell d'Administració de la CASS és dels més conservadors. Així ho demostra la rendibilitat final de l'any 2008, la qual és la més baixa dels fons de pensió públics de la Zona Euro.

Finalment, cal recordar que la Llei 17/2008 aprovada pel Consell General el 3 d'octubre de 2008 separa el fons de reserves de la CASS en dos fons. L'article 84, anomenat fons de reserves de les diferents branques, especifica que es manté el fons de reserves tècniques existent en la branca jubilació (article 84.1) i avisa de l'existència del fons de reserves de la branca general, en cas d'existència de superàvit en aquesta branca (article 84.2). Tot i que aquesta llei no entra en vigor fins a l'1 de novembre de 2009, la Comissió Delegada va creure convenient separar les dues branques a partir de l'1 de gener de 2009, aprofitant el canvi d'any natural. Actualment, existeix un fons de reserves de la branca general. Per tant, existeix un fons de reserves en cada branca. No obstant això, la gestió dels dos fons s'ha fet, fins ara, globalment. El fons de reserves de la branca general correspon a les reserves de la branca malaltia. La utilització del fons és necessària quan els ingressos per malaltia no cobreixen les despeses. El fons de reserves de la branca jubilació correspon a les reserves que es tenen per pagar pensions. La utilització del fons és necessària quan els ingressos per jubilació són inferiors a les despeses en aquest concepte.

L'article 85.5 de la Llei 17/2008 diu, literalment, el següent: "(La Comissió Delegada pel seguiment dels fons de reserves), en la seva actuació ha de respectar, d'una banda, l'objectiu i horitzó dels recursos dels fons i, d'altra banda, els principis de prudència i repartició dels riscos". A tancament de 2008, la branca general ja és deficitària i les previsions fetes pels propers anys preveuen que la branca general segueixi sent-ho i que el diferencial entre ingressos i despeses es vagi ampliant negativament. Per tant, la utilització del fons de reserves de la branca general és immediata. En canvi, els estudis actuàrials indiquen que la branca vellesa serà excedentària fins, aproximadament, l'any 2021². Per tant, no es preveu la utilització d'aquests recursos en els propers 10 anys. És doncs evident que l'horitzó d'inversió de cada branca és diferent i que cal adequar les inversions de cada branca en funció del seu horitzó d'inversió.

¹ Molts petits Estats amb significants fons de reserves de la seguretat social (en termes de PIB) experimenten una concentració d'actius en alguns sectors o indústries. Quan aquest fet es combina amb lleis limitant o altament restringint la inversió en actius estrangers, la distribució d'actius i el nivell de diversificació esdevé suboptimal, exposant la cartera a riscos substancials. Els petits països es troben molt poc protegits per lluitar contra el risc país, risc de tipus de canvi i risc sectorial.
<<http://www-issanet.issa.int/dotlrn/clubs/acssubsitegroupctinvest/file-storage/index?folder%5fid=217523>>

² GABINETE DE ASESORAMINETO ECONÓMICO Y SOCIAL, S.L. *Estudio Económico Actuarial del Sistema de Pensiones del Principado de Andorra*. (Marzo del 2007) Madrid, página 53.

És per aquest motiu que la Comissió Delegada ha decidit tenir el fons de reserves de la branca general invertit al 100% en el mercat monetari. Donats els compromisos actuals de la branca general i la necessitat d'utilitzar aquests recursos de forma immediata, els certificats de dipòsit, que es poden catalogar com instruments de renda fixa a curt termini, són actius de baix risc i que evitaran al màxim les fluctuacions en el patrimoni del fons. Com que les reserves de la branca general estaven incloses dins de les carteres gestionades, la Comissió Delegada va proposar al Consell d'Administració la dotació de la branca general amb els diners que es recuperarien d'Amex i part dels excedents de cotització de l'any 2008, que ja estaven invertits a través de certificats de dipòsit. Tant la decisió de cancel·lar la cartera d'Amex com la decisió de dotar la branca general, es van comunicar a la Comissió d'Inversions i Desinversions en la reunió que es va mantenir el 29 d'octubre de 2008. Pel que fa el fons de reserves de la branca jubilació, la Comissió Delegada preveu seguir invertint els seus actius en portafoli i se seguirà regint sota els paràmetres del mandat de gestió.

Per tant, s'entén que els mandats de gestió, els quals formen part del fons de reserves de la branca jubilació, segueixen una gestió conservadora, i adaptada al seu horitzó d'inversió, tot i que s'ha de tenir clar que una gestió conservadora pot suavitzar les pèrdues però no evitar-les en un any excepcional com ha estat el 2008 i en el qual es va posar en dubte, en algun moment, la fallida de l'actual sistema financer. A més, en un any com el 2008, la no presa de decisions hauria tingut un cost superior a les diverses actuacions que es van fer, amb les quals es va seguir sempre els criteris de màxima prudència pel fons de reserves de la CASS.

Nota 2.3.5. Tresoreria i comptes financers. Observacions sobre la comptabilització de la tresoreria en data valor, i el compte de tresoreria i procediment de targetes de crèdit

El mòdul comptable existent l'any 2008 només treballa amb una data. La CASS va escollir el criteri de la data valor, per considerar-la més adient per la conciliació amb el sistema gestions tècniques, gestor i emissor del pagament, coherència dels diferents mòduls, obtenció de dades com càlcul d'interessos, etc.

Amb la implementació del ERP SAP, s'integra l'extracte automàtic dels bancs incorporats a la data operació.

En relació al compte de tresoreria, l'actual nivell de desglossament serveix per explicar de forma desglossada, la variació de moviments que s'han produït durant l'exercici.

La CASS preveu millorar l'elaboració d'aquest informe, de conformitat amb la LGFP, amb el suport de la nova eina de control pressupostari.

En relació al procediment d'utilització de les targetes de crèdit, vist que aquest sistema de pagament no s'utilitza molt la CASS ha procedit a reemplaçar-lo pel sistema de "despeses a justificar".

Nota 2.4. Romanent de tresoreria afectat

Els articles 6 i 7 del reglament financer tracten els principis que regulen les reserves generades per seccions i la limitació a fer ús dels excedents enregistrats per una secció en favor d'altra.

La CASS diferencia l'aplicació de les fonts de finançament i les assigna per secció per atendre les obligacions reconegudes per la norma en vigor del propi sistema de seguretat social, i també assigna la despesa corrent i inversions a cobrir per les seccions, determinant finalment un resultat econòmic pressupostari diferenciat per secció tècnica, sense perjudici de l'optimització de la gestió de la tresoreria.

El concepte de finançament afectat comporta una delimitació concreta de la despesa pressupostària que es finança amb fons concretes, que en cas de no realitzar-se la despesa, no es podrien obtenir, i de ser així, haurien d'aplicar-se als crèdits de la mateixa natura o bé ser reintegrats a els agents que els van a aportar els fons.

La CASS interpreta que les obligacions pressupostàries derivades de la norma en vigor, són íntegrament exigibles pels afiliats del sistema de seguretat social, i no s'haurien de condicionar a la disponibilitat dels recursos pressupostaris que estarien afectats.

A nivell de romanents de tresoreria s'han d'atendre tant les obligacions concretes del sistema de seguretat social, per cada secció, com amb aquelles que possibiliten el seu funcionament ordinari, és a dir, els recursos financers fan front al conjunt de les seves obligacions.

El finançament afectat, és una figura pressupostària, que s'hauria de regular explícitament mitjançant una normativa de comptabilitat pressupostària que fixi els procediments classificatoris del romanent de tresoreria i els criteris per un tractament pressupostari homogeni, que faciliti, en suma, la correcta interpretació i implementació sistemàtica per l'execució del pressupost.

Nota 2.7. Fets posteriors

Actualment, la branca jubilació de la CASS adquireix compromisos amb els seus assegurats en funció del nombre de punts que aquests van adquirint. L'article 201.1 de la Llei 17/2008 fixa un factor de conversió entre el preu de compra i el preu de venda de 8, fins al 31 d'octubre del 2009 aquest factor ha estat de 6,4. Aquest factor de conversió fixat per llei, no té en compte ni l'esperança de vida en el moment de jubilar-se, ni el rendiment del fons de reserves de la branca jubilació. Considerant que l'edat de jubilació està fixada en 65 anys (article 196.1 de la Llei 17/2008), el factor de conversió indica que als 73 anys (71,4 anys pels períodes cotitzats abans del 31 d'octubre del 2009), el pensionista ha cobrat totes les aportacions que va fer durant la seva vida laboral actualitzades amb l'IPC. Tanmateix, l'article 201.2 precisa que el factor de conversió del punt pot ésser modificat en la Llei de pressupost.

Amb l'aprovació de la Llei 17/2008, el Consell d'Administració de la CASS va encarregar un nou estudi actuarial al mes de gener de 2009. L'empresa escollida va ser el "Gabinete de Asesoramiento económico y social, SL". L'estudi actuarial (annex 2) s'ha centrat en l'evolució de la branca jubilació. Vista la disminució del nombre d'assalariats des de mitjans del 2007 degut a l'efecte de la crisi econòmica, l'estudi actuarial determina dos hipòtesis: una màxima i una mínima entre les quals es preveu una oscil·lació en el nombre d'assalariats provocada pels efectes de la crisi i la posterior recuperació econòmica³.

Amb ambdós escenaris, les conclusions apunten que la branca jubilació seguirà obtenint superàvit en els propers anys. Amb el primer escenari d'hipòtesi més optimista, es preveu que les despeses de la branca superin els ingressos a partir del 2025 i, en el segon escenari (hipòtesi mínima), a partir del 2022⁴.

³ GABINETE DE ASESORAMINETO ECONÓMICO Y SOCIAL, S.L. *Proyección de ingresos y gastos del sistema de pensiones de Andorra, periodo 2010-2025.* (septiembre del 2009) Madrid, página 31.

⁴ GABINETE DE ASESORAMINETO ECONÓMICO Y SOCIAL, S.L. *Proyección de ingresos y gastos del sistema de pensiones de Andorra, periodo 2010-2025.* (septiembre del 2009) Madrid, página 81-82.

A partir d'aquests moments, la branca jubilació entraria en dèficit anyal i caldria disposar del fons de reserves per pagar les pensions, el qual s'exhauriria entre el 2029 (hipòtesi pessimista) o en el 2033⁵ (hipòtesi optimista). Les conclusions també destaquen que els efectes de la Llei 17/2008 beneficien la branca jubilació per l'alleujament en la seva despesa, la qual s'ha traslladat principalment a càrrec de la branca general⁶.

Davant d'aquests resultats i de la previsió d'utilització dels actius del fons de reserves, es pot posar en dubte que el pressupost de la branca de jubilació, en la seva modalitat contributiva, mantingui un equilibri a llarg termini.

Respecte a la branca general, l'estudi actuarial apunta que l'alleujament de la despesa en la branca jubilació s'ha donat pel trasllat d'algunes prestacions, com les pensions d'orfenesa o les pensions d'invalidesa dels 60 als 65 anys, a càrrec de la branca general. La viabilitat de la branca general és pot qüestionar, vist els actuals dèficits, els quals s'han accentuat considerablement amb la crisi econòmica i amb la nova legislació que ha implicat un augment de les prestacions i en alguns casos una disminució de les cotitzacions.

Per tant, més que una dotació de provisions en cada branca, caldria un replantejament global de la situació de cada branca per garantir la viabilitat de cada un d'elles.

⁵ GABINETE DE ASESORAMINETO ECONÓMICO Y SOCIAL, S.L. *Proyección de ingresos y gastos del sistema de pensiones de Andorra, periodo 2010-2025*. (septiembre del 2009) Madrid, página 44.

⁶ GABINETE DE ASESORAMINETO ECONÓMICO Y SOCIAL, S.L. *Proyección de ingresos y gastos del sistema de pensiones de Andorra, periodo 2010-2025*. (septiembre del 2009) Madrid, página 78-79.

Nota del Tribunal:

Els annexos núm.1 i 2 que es citen en les al·legacions, que no s'han reproduït per raons tècniques, consisteixen en fotocòpies de documents en formats diversos i no homogenis. La seva correlació amb la descripció que es fa dins del text de les al·legacions ha estat contrastada pel Tribunal.

7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES

El Tribunal de Comptes ha analitzat les al·legacions presentades i entén que no modifiquen els plantejaments evocats en el cos de l'informe, ni aporten cap informació complementària que permeti modificar les observacions i conclusions a les quals ha arribat el Tribunal després de l'examen de la documentació aportada durant els treballs de camp.